

**КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
УНІВЕРСИТЕТУ КОРОЛЯ ДАНИЛА**

Циклова комісія з юридичних дисциплін

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІІІ КУРСУ**

освітньо-професійної програми “Право”
початкового рівня вищої освіти – молодший спеціаліст
зі спеціальності 081 «Право»

м. Івано-Франківськ – 2019

Кримінальне право України. Загальна частина. Методичні вказівки щодо виконання курсової роботи для студентів III курсу за спеціальністю 081 «Право». – Редакційно-видавничий відділ ПВНЗ УКД, 2018 р. – 70 с.

Укладач: Острогляд О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, проректор з наукової роботи.

Методичні вказівки обговорені та рекомендовані до затвердження на засіданні циклової комісії з юридичних дисциплін.

Протокол від «29» серпня 2018 року № 1.

Голова циклової комісії

М. В. Лотоцький

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ.....	4
РОЗДІЛ 2: ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСОВИХ РОБІТ....	31
РОЗДІЛ 3: РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ.....	60
ДОДАТКИ	67

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота з кримінального права України є однією із форм звіту про набуті в період навчання теоретичні знання та практичні навички з даної дисципліни.

Її метою та завданнями є:

- систематизація, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань із даної дисципліни;
- дослідження особливостей сучасного стану і перспектив розвитку законодавства та науки кримінального права України; розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження кримінально-правових проблем;
- ознайомлення та самостійне вивчення комплексу літературних джерел - навчальної та монографічної літератури, статей у періодичних виданнях;
- узагальнення слідчої та судової практики стосовно вирішення конкретних справ;
- оволодіння методикою грамотного викладу теоретичних і практичних аспектів теми, аналізу дискусійних положень та обґрунтування своєї точки зору.

ПОРЯДОК ВИБОРУ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ. **ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Вибір теми курсової роботи. Правильно вибрати тему - перший і відповідальний момент написання курсової роботи. Від вдалого обрання теми залежить результат курсової роботи та всього дослідження. Тема має бути добре знайомою, сучасно-актуальною, присвяченою розгляду важливих у теоретичному і практичному плані питань кримінального права. Вона визначається самостійно за переліком тем курсових робіт, що пропонуються в цих методичних рекомендаціях. Перелік тем є орієнтовним.

Деякі з запропонованих тем Загальної частини об'єднують дві або більше норм, що зумовлено питаннями колізії та конкуренції тощо. Або ж навпаки, складають пряму протилежність, і для повної характеристики слід застосувати таке порівняння. Дані аспекти слід відображати у вступі і висновку.

Обирати самостійно складні для дослідження, багатоаспектні або широкі. за обсягом теми не рекомендується, бо за обсягом часу, навчальної зайнятості та іншими об'єктивними причинами це може привести до поверхового викладу матеріалу, відсутності дослідження та недосягнення мети курсової роботи.

Структура курсової роботи

Курсова робота повинна мати таку структуру:

1. титульна (сторінка не номерується);
2. бланк рецензії (сторінка не номерується, в змісті роботи не зазначається)
3. зміст;
4. вступ;
5. основний текст, що складається з розділів, хоча б один з яких обов'язково повинен складатися з підрозділів;
6. висновки;
7. список використаних джерел;
8. практична частина.

Підготовка курсової роботи. Перш ніж приступити до написання курсової роботи слід ознайомитись із цими методичними рекомендаціями, підібрати необхідну літературу з урахуванням змін і доповнень до чинного кримінального законодавства й постанов Пленуму Верховного Суду України. Така література вказана насамперед у програмі навчальної дисципліни та бібліографічних довідниках.

За відібраною темою, після ознайомлення з літературою, на основі систематизації отриманих у процесі її опрацювання знань складається план курсової роботи. Його складання дозволить намітити шлях розгляду основних проблем дослідження, послідовність викладення матеріалу, а, отже, і забезпечити досягнення мети роботи.

При складанні **змісту** курсової роботи (додаток 2), оскільки переважна більшість тем передбачає проведення аналізу складу конкретного злочину або

ж проведення розмежування певних складів злочинів, рекомендується проводити дослідження обраної теми за певним алгоритмом.

В ЗМІСТІ роботи зазначаються: **ВСТУП, РОЗДІЛИ (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2), ПІДРОЗДІЛИ (1.1., 1.2., 2.1., 2.2., і т.д. до кожного розділу свої підрозділи), ВИСНОВОК, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА** із зазначенням сторінок до кожного структурного елементу (з якої сторінки починається і на якій закінчується). Детальніше див. (додаток 2).

Якщо тема курсової роботи передбачає аналіз певної статті (норми) слід: дослідити поняття положень Загальної частини, які встановлені такою нормою, обумовленість встановлення даних положень, встановити її види, співвідношення понять та положень передбачених у різних частинах статті Загальної частини КК, яка встановлює такі положення; провести аналіз елементів аналізованих норм, акцентуючи увагу на змісті кожної з ознак, що їх характеризують; провести відмежування аналізованої норми від суміжних.

Вступ

Вступ курсової роботи повинен містити:

- актуальність роботи, коротку оцінку сучасного стану наукової проблеми;
- мету;
- завдання;
- об'єкт і предмет дослідження;
- практичне значення дослідження.

Обсяг вступу курсової роботи складає 2-3 сторінки.

Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина курсової роботи.

Обрана тема є актуальною, якщо вона:

- зумовлена потребами суспільства і правотворчої або правозастосувальної діяльності;
- передбачає короткий аналіз практики щодо стану застосування певних правових інститутів, конкретних норм права.

Мета повинна відображати кінцеві прогнозовані результати дослідження. Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також його кінцевим результатом та шляхами його досягнення.

Мета роботи конкретизується через низку поставлених завдань: вивчити, описати, встановити, вдосконалити, розвинути, обґрунтувати, розробити тощо.

Завдання повинні формулюватися точно і конкретно, оскільки їх вирішення повинно скласти зміст розділів курсової роботи.

Об'єкт дослідження - це правове явище, процес або суспільні відносини, які зумовлюють проблему, і обрані автором для вивчення.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта. Він лише вказує на

суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Предмет визначає тему дослідження.

Об'єкт, предмет і мета повинні бути логічно взаємоузгоджені та пов'язані між собою і темою курсової роботи.

Основна частина

Основна частина повинна відповідати наступним вимогам:

- Поділ на окремі розділи, в яких розкривається зміст теми дослідження. У кожному розділі повинна бути завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтвержені посиланнями на нормативно-правові акти, думки різних авторів, результати анкетування, експерименту, аналітичних даних та практичного досвіду. Думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї.

- Кожний висновок повинен логічно підкріплювати попередній, один доказ впливати з іншого.

- Основна частина курсової роботи складається з розділів. Зміст розділів повинен відповідати темі курсової роботи та повністю її розкривати. Назва розділів не повинна співпадати з назвою всієї роботи. Матеріал у розділах повинен викладатись логічно, лаконічно і аргументовано та відповідати вимогам, які ставляться до курсових робіт.

В основній частині необхідно:

- провести теоретичний аналіз проблеми, яка досліджується: розкрити історію розвитку питання; визначити ступінь вивченості на основі огляду відповідної вітчизняної та зарубіжної літератури; уточнити поняття та сутність об'єкта, який вивчається; дати оцінку ролі та значення обраного об'єкта дослідження; показати місце предмету дослідження у структурі правової системи, елементом якої він є, класифікувати та уточнити наукові поняття та інше;

- розкрити правову суть теми та теоретичні підходи щодо її аналізу;

- приділити увагу вивченню законодавчої та нормативної бази з відповідної тематики;

- дати коротку організаційно-правову та правову характеристику об'єкту і предмету дослідження;

- на підставі теоретичного матеріалу, чинної нормативно-правової бази та даних практики про позитивні та негативні сторони діючого законодавства висловити власну думку.

Висвітлення питань основної частини, внесених до плану, повинно бути конкретним, повним за обсягом, аргументованим та обґрунтованим, базуватися на кримінально-правових нормах та положеннях іншого галузевого законодавства, постановках Пленуму Верховного Суду України, позиції судової та слідчої практики тощо. Висвітлення питань необхідно подавати у такому

порядку: суспільно-політична характеристика проблеми, її практична значимість, аналіз основного нормативного матеріалу, врахування думки та поглядів на проблематичні питання в літературі, висновок і його зв'язок із наступними питаннями. На спірні проблеми (концепції) теми, які виникають у теорії та практиці, слід висловлювати і свою думку та аргументувати її. Всі висновки повинні бути обґрунтовані.

Механічне переписування літературних джерел при розкритті теми недопустиме.

Висновки

Завершенням курсової роботи є висновки. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням.

У висновках потрібно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів дослідження. В стислій формі, в логічній послідовності викладаються зроблені автором узагальнення - висновки конкретного характеру.

Список використаних джерел (додаток 3), який опрацьований під час написання роботи, подається в алфавітній послідовності, з дотриманням бібліографічних вимог, із обов'язковим зазначенням автора (авторів), назви роботи, назви видання, місця видання, назви видавництва, року видання, загальної кількості сторінок монографії, посібника чи сторінок, на яких розміщена частина, що використовувалась у роботі (наукова стаття, розділ підручника тощо).

Якщо йдеться про нормативний акт слід вказувати джерело його офіційного опублікування, з наступними змінами і доповненнями, з вказівкою на джерело їх офіційного опублікування.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів: ГОСТ 7.1-84 «СИБИД. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила», ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила», ГОСТ 7.11.-78 «СИБИД. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании».

В **практичній частині курсової роботи** необхідно зазначити фабулу задачі та надати чіткі відповіді з прив'язкою до статті (або статей). Тут необхідно зазначити усі положення, які відносяться до задачі, посиланням на нормативні акти та судову практику, встановити основні ознаки, дати їм чітке визначення, здійснити розмежування спірних положень, якщо вони будуть мати місце. Основною вимогою в даній частині є обов'язкове посилання на норми Кримінального кодексу.

ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ. ПОРЯДОК ЗДАЧІ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Робота повинна бути виконана самостійно, надрукована, написана грамотно.

Курсову роботу друкують машинописним способом або за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

На титульній сторінці слід вказати назву навчального закладу; назву факультету; назву кафедри, на якій виконана робота; тему роботи; посада, науковий ступінь і наукове звання (якщо викладачу присвоєно науковий ступінь чи наукове звання), прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника; факультет, курс, групу, в якій навчається автор, його прізвище, ім'я та по батькові, місце виконання (додаток 1).

Після титульної сторінки повинен бути чистий бланк **рецензії** (додаток 4), на якому викладач викладає всі позитивні сторони роботи, а також, недоліки, які студент повинен усунути або письмово (переробити курсову роботу з усуненням суттєвих недоліків) або усно при захисті роботи (якщо недоліки не суттєві). Бланк рецензії не номерується.

Як вже зазначалось, текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА» друкують великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Загальні правила посилання на використані джерела.

При написанні роботи студент повинен посилатись на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту та обсяг. Посилатись слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатись лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

Посилання на використані джерела оформляються наступним чином:

У квадратних дужках вказується номер джерела у списку використаних джерел і через кому сторінки [4, с.8] або [4, с.8-12]. Цитати слід брати в лапки. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

У випадку використання матеріалів отриманих із мережі Інтернет слід вказувати їх електронну адресу.

Обсяг курсової роботи в межах 30-35 сторінок друкованого тексту (шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал - 1,5). Практична частина не включається в цей обсяг. Текст повинен міститись лише на одній сторінці листа, з полями: ліве - 3 см, праве - 1 см, верхнє і нижнє - 2 см.

Робота повинна бути підшита та пронумерована. Нумерація проводиться у верхньому правому куті аркуша. На титульній сторінці номер не ставиться. Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Здача та захист курсової роботи. Курсова робота здається на кафедру кримінальногно права і процесу для реєстрації з розрахунку, щоб вона була передана на кафедру для рецензування не пізніше ніж за місяць до захисту. Після перевірки науковим керівником роботи повертається з рецензією та висновком допускається вона до захисту чи ні.

Курсова робота, яка виконана не самостійно, з грубими юридичними помилками, в якій не розкрита обрана тема, не використовується нормативний матеріал та судова практика (якщо така є), відсутні посилання на використані літературні джерела, містить ознаки плагіату, чи інші грубі помилки повертається автору.

В такому випадку повторно виконується вся робота, з урахуванням вказівок, зазначених у рецензії і разом із нею знову повертається на кафедру.

Захист допущених курсових робіт проводиться за розкладом занять і оцінюється у відповідності до встановлених вимог.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ **КУРСОВОЇ РОБОТИ**¹

Задачі з Загальної частини кримінального права передбачають: а) умови; б) основне питання. Умовами задачі є інформація про поєднання певних фактичних обставин (юридичних фактів); іноді в умови задачі вводяться оцінки та доводи конкретних суб'єктів кримінального судочинства, які також мають бути «предметом дослідження» при розв'язанні задачі.

У більшості задач із Загальної частини кримінального права основне питання прямо і конкретно сформульоване в їх тексті. Деякі задачі із Загальної частини кримінального права, крім основного запитання, містять одне чи кілька додаткових (проміжних) запитань. Як правило, вони спрямовані на

---

¹ Кримінальне право України: Практикум: Навчальний посібник / Яценко С.С. (кер.авт.кол.), Андрушко П.П., Кобзаренко П.В., Матишевський П.С., Шапченко С.Д.; За ред. С.С. Яценка. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 528с.

полегшення вирішення основного запитання задачі, тому відповідь на них має передувати остаточній відповіді на основне питання.

Незалежно від того, чи сформульовано в задачі конкретне запитання або завдання (кілька запитань чи завдань), її розв'язання у найбільш загальній формі включає:

— встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин;

— формулювання власної кримінально-правової оцінки у відповідній формі (кількох формах);

— обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки;

— конкретну відповідь на поставлені в задачі питання чи завдання, якщо таку відповідь не було сформульовано раніше.

1. Встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин — досить складний поетапний процес. Його основними етапами є: 1) уточнення, попередня оцінка та систематизація фактичних обставин; 2) визначення тих норм (положень) кримінального права, які виступають правовими підставами (орієнтирами) для відповідних висновків щодо фактичних обставин; 3) встановлення тих положень правозастосовної практики і теорії кримінального права, які уточнюють, доповнюють чи конкретизують названі вище правові підстави (орієнтири); 4) зіставлення уточнених і систематизованих фактичних обставин з відповідними нормами кримінального права та положеннями правозастосовної практики й кримінально-правової теорії; 5) формулювання проміжних і остаточних висновків щодо кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин.

1) Уточнення, попередня оцінка та систематизація фактичних обставин здійснюються з дотриманням певних правил. Серед них, насамперед, можна виділити так звані загальноприйняті презумпції, які в основному стосуються загальних умов кримінальної відповідальності особи. Основні з цих презумпцій передбачають таке:

а) якщо в умовах задачі конкретно не вказано дату (час) вчинення суб'єктом відповідних дій (бездіяльності), а також не зазначено дату (час) настання інших юридичних фактів, необхідно виходити з того, що всі юридичні факти мали місце в межах чинності у часі останньої редакції відповідного закону про кримінальну відповідальність та (чи) інших джерел кримінального права України;

б) якщо в умовах задачі конкретно не вказано місце вчинення суб'єктом відповідних дій (бездіяльності), а також не зазначене місце настання інших юридичних фактів, слід виходити з того, що всі юридичні факти мали місце в Україні;

в) якщо в умовах задачі конкретно не вказано вік суб'єкта (потерпілого) чи не зазначено, що він (вона) неповнолітній (неповнолітня) або малолітній (малолітня), належить виходити з того, що такий суб'єкт (потерпілий) досяг 18 років; при цьому термін «неповнолітній», вжитий в умовах задачі, означає, що

особа досягла 14 (16) років, але не досягла 18 років, а термін «малолітній» — що особа не досягла 14 років;

г) якщо в умовах задачі прямо не зазначено конкретний прояв медичного критерію неосудності суб'єкта або прямо не вказано на стан неосудності щодо вчиненого ним діяння, належить виходити з того, що суб'єкт вчинив діяння, будучи осудною особою;

г) якщо в умовах задачі не вказано термін (час), який сплинув між окремими діяннями суб'єкта, слід виходити з того, що строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за попереднє діяння на момент вчинення наступного не минув;

д) якщо в умовах задачі вказано на судимість суб'єкта, необхідно вважати, що на момент вчинення ним відповідного діяння судимість не знято і не погашено.

Названими презумпціями слід керуватися при розв'язанні будь-якої задачі. При цьому саме тому, що вони мають загальноприйнятий і практично неспростовний характер, спеціально наводити їх у рішенні не потрібно.

Друга група правил стосується уточнення специфічних фактичних обставин окремої задачі, які можна тлумачити неоднозначно. На відміну від сформульованих вище загальноприйнятих презумпцій тут у більшості випадків має діяти інша презумпція — «всі сумніви на користь суб'єкта». Щодо окремих найтипівіших ситуацій ця презумпція набуває вигляду таких правил:

а) якщо в умовах задачі прямо не вказано, що суб'єкт вчинив певне діяння чи мали місце окремі юридично значущі його ознаки (спосіб, мотив, мета тощо), таке діяння чи відповідні ознаки не повинні інкримінуватися суб'єкту;

б) якщо в умовах задачі описано лише відповідне діяння суб'єкта (побив, наніс кілька ударів, відштовхнув тощо) і прямо не зазначено наслідки такого діяння (втрата свідомості, тілесне ушкодження того чи іншого ступеня тяжкості тощо), належить виходити з того, що наслідки як такі не мали місця;

в) якщо в умовах задачі вчинене суб'єктом діяння чи інший юридичний факт описано недостатньо конкретно (пригрозив побити, спричинив ножове поранення тощо) і відповідна кримінально-правова оцінка неможлива без подальшої конкретизації, таку конкретизацію слід здійснити за найсприятливішим для суб'єкта варіантом;

г) якщо фактичні обставини викладено в умовах задачі таким чином, що виникають сумніви в можливості їх інкримінування суб'єктові (певні юридичні факти чи їх юридично значущі ознаки могли не усвідомлюватися співучасником злочину чи особою, яка його приховує, тощо), такі фактичні обставини не повинні інкримінуватися відповідному суб'єктові;

г) якщо фактичні обставини викладено в умовах задачі так, що неможливо однозначно визначити, в межах якого виду вини їх можна інкримінувати суб'єктові (бажав настання певних наслідків, свідомо припускав їх настання чи легковажно розраховував на їх відвернення), і це впливає на зміст відповідної кримінально-правової оцінки, такі обставини мають інкримінуватися суб'єктові в межах «більш м'якого» виду вини.

Як уже зазначалося, наведені вище правила уточнення специфічних фактичних обставин окремої задачі поширюються на більшість випадків. Проте можливі й винятки з цих правил. Так, якщо в умовах задачі вказано, що суб'єкт викрав пістолет у працівника міліції у жіночому гуртожитку, а потім зберігав його у себе вдома, можна практично беззаперечно вважати, що з боку суб'єкта мало місце не лише зберігання, а й носіння пістолета — принаймні від місця його викрадення до місця зберігання.

Важливо підкреслити, що і при застосуванні наведених вище правил, і при здійсненні окремих відступів від них відбувається формулювання юридично значущих попередніх висновків, які безпосередньо впливають на зміст остаточної кримінально-правової оцінки. Тому такі висновки, якщо вони потрібні, обов'язково мають бути викладені у письмовій формі як окремий елемент розв'язання задачі.

Третя група правил стосується попередньої кримінально-правової оцінки фактичних обставин. Проблема попередньої оцінки найчастіше виникає тоді, коли відповідні фактичні обставини кореспондують із так званими кількісними та оціночними поняттями кримінального права, насамперед, з кількісними та оціночними ознаками юридичного складу злочину. Наприклад, в умовах задачі може бути вказано конкретну вартість викраденого майна – 62400 грн. або зазначено, що, реалізуючи умисел на позбавлення життя потерпілого, суб'єкт наніс йому в груди і голову 28 ударів сокирою. У цих та подібних випадках постає запитання про можливість інкримінувати суб'єктові (суб'єктам) відповідні ознаки (у наведених прикладах — кваліфікуючі ознаки «в особливо великих розмірах» та «особлива жорстокість»).

У теорії кримінального права вироблено спеціальні правила конкретизації кількісних та оціночних ознак, які вивчаються у межах його Особливої частини. Зазначені правила повинні застосовуватися при формулюванні відповідних попередніх висновків, і це також має бути відображено як окремий елемент розв'язання задачі (див., наприклад, п. 1.1 зразка рішення задачі у справі Будана, Панька, Скорика та Шумського).

Що стосується систематизації фактичних обставин, то вона, по-перше, передбачає їх певне узагальнення, а по-друге, створення в разі необхідності певних «блоків» (частин) відповідно до загального змісту тих інститутів, юридичних конструкцій чи окремих нормативних приписів, які можуть виступати конкретними правовими орієнтирами у визначенні кримінально-правового змісту відповідних фактичних обставин (див., наприклад, п. 2 зразка рішення задачі у справі Качаліної). Конкретні правила такої систематизації передбачають, насамперед, додержання законів формальної логіки, а конкретні форми її відтворення у рішенні залежать від типу (різновиду) задачі. У переважній більшості випадків відтворення у рішенні певної форми систематизації фактичних обставин як його окремий елемент може взагалі не мати місця.

2) Наступним етапом встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин є визначення тих норм

(нормативних приписів) кримінального права, які виступають правовими орієнтирами відповідних висновків щодо такого змісту. Цей етап має здійснюватися з урахуванням загальних вимог і додержанням конкретних правил, що визначаються певним типом (різновидом) задачі.

Загальні вимоги передбачають:

а) попереднє визначення «блоків» тих норм кримінального права, які можуть виступати конкретними правовими орієнтирами (інститути та субінститути Загальної частини кримінального права, групи норм Особливої частини кримінального права тощо);

б) встановлення тих джерел кримінального права, які можуть містити кримінально-правові норми відповідних «блоків»; у переважній більшості випадків таким джерелом є КК України 2001 р., але в деяких випадках, крім нього, джерелами кримінального права можуть бути, зокрема Конституція України, КК України 1960 р., міжнародні договори, рішення Конституційного Суду України;

в) вирішення питання про чинність відповідних положень названих вище джерел кримінального права щодо наведених в умовах задачі фактичних обставин: зокрема, в деяких випадках треба уточнити останню і попередню редакцію певних положень і вирішити, яка з них має застосовуватися в даному випадку; якщо має місце колізія між положеннями окремих джерел, необхідно визначити, яке з них має пріоритет щодо застосування.

Конкретні правила визначення норм кримінального права як певних орієнтирів щодо кримінально-правового змісту фактичних обставин зумовлені специфікою відповідних «блоків» — інститутів, субінститутів, типових юридичних конструкцій тощо. Так, «свої» правила має, зокрема, визначення правових орієнтирів при встановленні специфічної конструкції та конкретного змісту юридичних складів злочинів, при призначенні остаточного покарання за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків, при звільненні від відбування покарання з випробуванням (див. окремі зразки розв'язання задач).

3) Важливу роль у встановленні кримінально-правового змісту фактичних обставин задачі відіграють відповідні положення правозастосовної практики і теорії кримінального права. Такі положення, як уже зазначалося, уточнюють, доповнюють чи конкретизують певні правові орієнтири. Крім того, ціла низка зазначених положень впливає й на інші елементи розв'язання задачі, насамперед, на обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки. Тому їх визначення при розв'язанні переважної більшості задач є обов'язковим.

Найбільш значущими серед положень правозастосовної практики є відповідні положення постанов Пленуму Верховного Суду України, в яких даються роз'яснення з приводу застосування чинного законодавства України. Як відомо, такі роз'яснення є основними правозастосовними орієнтирами для всіх судів загальної юрисдикції. Іншими джерелами положень правозастосовної практики можуть бути роз'яснення Пленуму відповідного вищого спеціалізованого суду України з питань застосування законодавства, різні узагальнення такої практики (слідчої, прокурорської, судової), а також

деякі процесуальні документи (зокрема, вироки, ухвали, постанови судів різних рівнів), винесені в окремих кримінальних справах.

Положення правозастосовної практики не мають обов'язкового характеру, але тією чи іншою мірою відображають існуючі в певний період реальні тенденції такої практики. Тому ці положення — особливо відповідні положення постанов Пленуму Верховного Суду України — мають враховуватись при розв'язанні задачі, в тому числі й тоді, коли вони, на думку «автора» рішення, є помилковими. В останньому випадку розв'язання задачі має здійснюватися за двома варіантами: а) з урахуванням відповідного положення постанови Пленуму Верховного Суду України; б) з урахуванням власної позиції «автора» рішення, яка має бути спеціально обґрунтована.

Як і положення правозастосовної практики, жодні положення теорії кримінального права не можна розглядати як обов'язкові. При розв'язанні задачі можна скористатися відповідними положеннями підручника, монографії, статті чи будь-якої іншої наукової публікації або сформулювати власне теоретичне розуміння певного кримінально-правового явища.

Основні вимоги до будь-яких положень теорії кримінального права, що використовуються у розв'язанні задачі, — їх наукова обґрунтованість, значимість для вирішення конкретних питань кримінально-правового характеру, переконливість. З цієї точки зору особливе місце серед джерел, що містять теоретичні положення, посідають науково-практичні коментарі Кримінального кодексу України. Теоретичні положення таких коментарів, як правило, відображають усталені позиції в науці кримінального права на даний період, максимально враховують тенденції правозастосовної практики, орієнтують на єдність підходу до однотипних кримінально-правових ситуацій. Це, звичайно, не означає, що при розв'язанні задачі теоретичні положення науково-практичних коментарів Кримінального кодексу України мають наперед визначений пріоритет перед відповідними положеннями інших теоретичних джерел або перед власним теоретичним розумінням певних питань «автором» розв'язання.

Водночас зазначене вище особливе місце науково-практичних коментарів Кримінального кодексу України серед інших теоретичних джерел передбачає, що їх положення при розв'язанні задач не можуть бути просто проігноровані. Якщо має місце суперечність між положеннями окремих науково-практичних коментарів Кримінального кодексу України або їх положення суперечать положенням інших теоретичних джерел, які використовуються при розв'язанні задачі, чи власній позиції «автора» розв'язання, то: а) така суперечність повинна бути обов'язково зазначена у розв'язанні, б) мають бути наведені конкретні аргументи, які, на думку «автора», обумовлюють інший підхід до вирішення конкретних питань, ніж той, який запропоновано у відповідному науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України.

У будь-якому випадку повноцінне розв'язання задачі, якщо воно супроводжується безпосереднім використанням певних положень правозастосовної практики і (чи) теорії кримінального права, вимагає

наведення таких положень, як правило, в межах обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки.

4) Коли наведені в умовах задачі фактичні обставини уточнено, систематизовано і попередньо оцінено, а відповідні правові орієнтири, положення правозастосовної практики та теорії кримінального права визначено, відбувається процес їх зіставлення. За своїм загальним змістом він являє собою кілька взаємопов'язаних логічних операцій, спрямованих на одержання «нової» інформації: яке кримінально-правове значення мають ті чи інші фактичні обставини. Конкретний зміст кожної з таких операцій залежить від того завдання, яке стоїть перед «автором» розв'язання задачі, і може бути різним: в одному випадку, наприклад, йдеться про відповідність окремих фактичних обставин ознакам юридичного складу злочину, а в іншому — про можливість їх визнання як обставин, що обтяжують покарання при його призначенні.

Сам процес зіставлення безпосередньо в письмовому рішенні задачі не відображається, але за необхідності, зокрема при обговоренні обґрунтованості проміжних чи остаточних висновків на практичному занятті, може бути відтворений в усній формі.

5) Завершальним етапом встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин є формулювання проміжних і остаточних висновків щодо такого змісту.

Проміжні висновки стосуються створених раніше окремих «блоків» фактичних обставин і формулюються у межах відповідних кримінально-правових інститутів (субінститутів), типових юридичних конструкцій, складових частин юридичних складів злочинів тощо.

Остаточні висновки стосуються усіх наведених в умовах задачі фактичних обставин і являють собою інтегрований результат проміжних висновків. Здебільшого зміст остаточних висновків збігається принаймні з однією з тих форм кримінально-правової оцінки, які використовуються у реальних процесуальних документах і, відповідно, є основними елементами розв'язання задачі. Такий збіг, зокрема, характерний при розв'язанні більшості задач з Особливої частини кримінального права, в якому остаточні висновки безпосередньо втілюються у формулу кримінально-правової кваліфікації дій суб'єкта (у формулу кваліфікації злочину) та в юридичне формулювання обвинувачення (див. зразок розв'язання задачі з Особливої частини кримінального права). Водночас при розв'язанні окремих задач із Загальної та Особливої частин кримінального права такого збігу може й не бути.

2. Від того, чи збігаються остаточні висновки щодо кримінально-правового змісту фактичних обставин зі встановленою законом формою їх кримінально-правової оцінки, залежать і подальше розв'язання задачі по суті, і зміст та обсяг його письмового відтворення. Що стосується **формулювання власної кримінально-правової оцінки**, то тут можливі такі варіанти.

1) Остаточні висновки повністю збігаються зі встановленими законом формами кримінально-правової оцінки фактичних обставин: у цьому випадку в розв'язанні відтворюються відповідні форми такої оцінки, і саме вони є

основним елементом розв'язання задачі. Даний варіант характерний, як уже зазначалося, для більшості задач з Особливої частини кримінального права, а також для задач із Загальної частини кримінального права щодо комплексного застосування окремих його інститутів, які стосуються злочину.

2) Остаточні висновки сформульовано в межах окремого інституту кримінального права і, відповідно, вони стосуються лише окремого «фрагмента» встановленої законом форми кримінально-правової оцінки фактичних обставин: у цьому випадку в розв'язанні мають бути відтворені, насамперед, конкретні остаточні висновки, а потім, якщо можливо, наведено і форму (кілька форм) відповідної кримінально-правової оцінки. Цей варіант переважно характерний для розв'язання задач із Загальної частини кримінального права щодо застосування окремого інституту, який стосується злочину (зокрема, стадій вчинення злочину, співучасті у злочині, множинності злочинів).

3) Остаточні висновки сформульовано в межах окремого інституту кримінального права, але їх зміст не дає можливості безпосередньо відтворити ні встановлену законом форму кримінально-правової оцінки фактичних обставин, ні окремих її «фрагментів»: у цьому випадку в розв'язанні безпосередньо мають бути наведені остаточні висновки і саме вони розглядатимуться як відповідна форма кримінально-правової оцінки фактичних обставин і становитимуть основний елемент рішення задачі. Цей варіант характерний для розв'язання більшості задач із Загальної частини кримінального права щодо застосування окремих інститутів, які стосуються покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Незалежно від того, який з наведених вище варіантів використовується при розв'язанні конкретної задачі, власна кримінально-правова оцінка відповідних фактичних обставин обов'язково має бути здійснена у письмовому вигляді. При цьому, якщо така оцінка може бути викладена у передбаченій законом формі (формула кваліфікації злочину, юридичне формулювання обвинувачення, фрагмент резолютивної частини вироку щодо призначення конкретної міри покарання тощо), додержання відповідної форми (кількох форм) також є обов'язковим.

Основний кримінально-правовий зміст двох найбільш типових форм кримінально-правової оцінки – формули кваліфікації злочину (злочинів) та юридичного формулювання обвинувачення, а також рекомендації щодо їх написання сформульовано у додатках до цієї глави посібника.

3. Обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки — це окремих елемент розв'язання задачі. При цьому, якщо йдеться про повноцінне розгорнуте розв'язання, він є таким же обов'язковим, як і сама оцінка. Здійснюючи обґрунтування відповідної кримінально-правової оцінки, «автор» має визначитися принаймні щодо двох питань: а) щодо форми обґрунтування; б) щодо «ієрархії» аргументів (доводів).

Форма обґрунтування в принципі не передбачає додержання якихось жорстких правил і визначається, насамперед, типом (різновидом) задачі. Так, обґрунтування при розв'язанні задачі із Загальної частини кримінального

права в межах окремого інституту, що стосується злочину, передбачає спеціальне утворення відповідного «блоку» фактичних обставин, поглиблене дослідження змісту даного інституту, як правило, поетапне встановлення відповідності фактичних обставин конкретним його проявам і лише після цього формулювання проміжного, а потім і остаточного висновків. При розв'язанні задачі із Загальної частини кримінального права щодо комплексного застосування його інститутів, які стосуються злочину, обґрунтування може бути здійснено у «знятому» вигляді й обмежуватися відтворенням лише проміжних висновків та визначенням впливу кожного інституту на кваліфікацію злочину (злочинів).

Що стосується «ієрархії» аргументів (доводів), які використовуються при обґрунтуванні власної кримінально-правової оцінки фактичних обставин, то тут необхідно мати на увазі таке:

1) Всі аргументи (доводи) за характером свого впливу на зміст кримінально-правової оцінки можна поділити на обов'язкові й необов'язкові. До обов'язкових належать аргументи, які безпосередньо впливають зі змісту відповідних нормативних приписів кримінально-правового характеру (обов'язкові нормативні аргументи). Необов'язковими аргументами є ті, які використовують роз'яснення Пленуму Верховного Суду України (основні правозастосовні аргументи), а також ті, що ґрунтуються на інших джерелах правозастосовної практики та на положеннях теорії кримінального права.

2) Ієрархія обов'язкових нормативних аргументів визначається юридичною силою тих джерел кримінального права, з нормативних приписів яких вони (аргументи) безпосередньо впливають. Відповідно до ст. 8 Конституції України вона має найвищу юридичну силу, а норми Конституції України є нормами прямої дії. Тому, наприклад, у випадку виникнення колізій між положеннями Конституції України та КК України положення Конституції України мають пріоритет перед останніми.

3) Основні правозастосовні аргументи в принципі не повинні суперечити обов'язковим нормативним аргументам, тому, за загальним правилом, у разі виникнення колізій пріоритет мають останні. І лише у виняткових випадках, коли такі колізії спричинені внутрішніми суперечностями відповідних обов'язкових нормативних аргументів між собою, основний правозастосовний аргумент, що ґрунтується на одному з них, може розглядатись як пріоритетний перед іншим.

Прикладом такого основного правозастосовного аргументу є абзац 1 п. 20 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24 жовтня 2003 р. № 7. У ньому правила призначення покарання за сукупністю злочинів (ст. 70 КК 2001 р.) поширюються, зокрема, і на випадки кваліфікації злочинів за однією статтею чи однією частиною статті Особливої частини КК, якщо один із злочинів був закінченим, а інший становив готування до злочину або замах на злочин. У цьому випадку роз'яснення Пленуму Верховного Суду України, яке за своїм змістом ґрунтується на ст. 16 КК 2001 р., але формально суперечить ст. 33 КК 2001 р., має пріоритет перед останньою статтею.

Основні правозастосовні аргументи з певною часткою умовності можна поділити на два різновиди: аргументи «прямої дії» та аргументи, що використовуються «за аналогією».

Прикладом основного правозастосовного аргументу «прямої дії» є посилання у розв'язанні задачі на абзац 3 п. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12 у випадку, коли в умовах задачі вказано на заподіяння умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, у процесі розбою.

Посилання ж у рішенні на цей же абзац 3 п. 12 згаданої постанови, коли в умовах задачі вказано на заподіяння умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, у процесі розбою з метою викрадення наркотичних засобів, є прикладом основного правозастосовного аргументу, що використовується «за аналогією». Таким чином, у розв'язанні різних задач використання одних і тих самих положень роз'яснень Пленуму Верховного Суду України може в одному випадку розглядатися як основний правозастосовний аргумент «прямої дії», а в іншому — як основний правозастосовний аргумент, що використовується «за аналогією».

4) Інші необов'язкові аргументи — навіть якщо вони за змістом видаються більш переконливими, ніж обов'язкові нормативні чи основні правозастосовні аргументи, — не можуть мати пріоритету перед останніми. При цьому, як уже зазначалося, суперечність між основним правозастосовним аргументом (відповідним роз'ясненням постанови Пленуму Верховного Суду України) та іншим необов'язковим аргументом (наприклад, теоретичним правилом кваліфікації злочинів) в основному варіанті розв'язання задачі має вирішуватися на користь першого. І лише в альтернативному варіанті рішення може бути наведене розгорнуте обґрунтування висновку про те, що інший необов'язковий аргумент, на думку «автора», є більш переконливим, ніж основний правозастосовний аргумент.

5) Серед необов'язкових аргументів, що їх використовують при розв'язанні задач (крім основних правозастосовних аргументів), якась ієрархія у принципі неможлива. Однак якщо між деякими з них існують суперечності (колізії), такі аргументи мають бути наведені, а потім зроблений вибір на користь одного з них. При цьому бажано сам вибір також обґрунтувати. Подібне обґрунтування, як уже зазначалося, стає обов'язковим у разі, коли точка зору «автора» розв'язання суперечить позиції, сформульованій у науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України.

У деяких випадках викладач, задаючи студентам дві-три задачі на наступне практичне заняття, може дозволити їм не писати розгорнуте обґрунтування при розв'язанні однієї з них. Однак і в цих випадках таке обґрунтування має бути здійснене в повному обсязі, його ключові моменти зафіксовані в письмовому розв'язанні, щоб у разі необхідності відтворити відповідні аргументи в усній формі.

4. Сформулювавши власну кримінально-правову оцінку фактичних обставин у відповідній формі і належним чином обґрунтувавши її, «автор»

розв'язання задачі тим самим, як правило, дає відповідь на всі запитання та завдання, які в ній поставлено. І лише тоді, коли окремі запитання за своїм змістом мають не лише кримінально-правовий, а й процесуальний характер, на них треба відповідати окремо. Наприклад, у задачах із Загальної частини кримінального права можуть бути сформульовані запитання типу: «Чи підлягає апеляція задоволенню?» або «Яке рішення має прийняти апеляційний суд?». Відповідь на такі запитання має даватись у розв'язанні після написання основної — «кримінально-правової» його частини і зводиться до відповідної констатації типу: «На підставі викладеного апеляція адвоката задоволенню не підлягає» або «Таким чином, апеляційний суд має змінити вирок місцевого суду і перекваліфікувати дії суб'єкта з ч. 2 ст. 121 на ст. 122 і ч. 1 ст. 119 КК».

Методичні рекомендації щодо розв'язання задач із Загальної частини кримінального права в межах окремого інституту, який стосується злочину.

Особливості даного типу задач передбачають поглиблене дослідження змісту якогось конкретного інституту кримінального права, що стосується злочину. Тому розв'язання таких задач як окремі елементи включає:

— уточнення та попередню оцінку фактичних обставин (факультативний елемент);

— систематизацію тих фактичних обставин, які охоплюються змістом відповідного інституту (обов'язковий елемент);

— визначення конкретних правових, правозастосовних та теоретичних орієнтирів, які впливають на зміст інституту, що розглядається (обов'язковий елемент).

— зіставлення систематизованих фактичних обставин з правовими, правозастосовними та теоретичними орієнтирами відповідного інституту (обов'язковий елемент, який у письмовому вигляді в рішенні може не наводитись);

— формулювання проміжних і остаточних висновків щодо кримінально-правового змісту відповідних фактичних обставин у межах інституту, що розглядається (обов'язковий елемент);

— написання формули кримінально-правової кваліфікації та юридичного формулювання обвинувачення (обов'язковий елемент, якщо таке написання можливе);

— відповідь на конкретні запитання задачі, якщо така відповідь не сформульована у попередніх елементах рішення (факультативний елемент).

При цьому у функціональному плані перший з виділених вище елементів розв'язання задачі (якщо він потрібний) виступає загальною передумовою правильності такого розв'язання; другий-п'ятий елементи відображають процес формулювання власної кримінально-правової оцінки фактичних обставин і тим самим її обґрунтування; п'ятий (у частині остаточних висновків) або шостий (якщо він можливий) елементи фіксують відповідну форму власної кримінально-правової оцінки фактичних

обставин; сьомий елемент (якщо він є у розв'язанні) дає відповідь на запитання задачі, що мають переважно процесуальний характер.

Зразок розв'язання задачі із Загальної частини кримінального права України в межах окремого інституту, що стосується злочину.

Задача

Щоб заволодіти грошима Плахової, які зберігалися у квартирі, Качаліна вирішила її отруїти. Для цього вона придбала отруту, призначену для труїння гризунів, прийшла «в гості» і дала цю отруту Плаховій під виглядом ліків від шлункових захворювань. Приймаючи «ліки», Плахова відчула себе погано, викликала швидку медичну допомогу і до її приїзду почала блювати, що, за висновком судово-медичної експертизи, в кінцевому підсумку і врятувало їй життя. Качаліна, побачивши такий розвиток подій, з квартири Плахової втекла, однак через два дні була затримана.

Внаслідок отруєння Плахова два тижні перебувала на стаціонарному лікуванні, що, за висновком судово-медичної експертизи, свідчить про заподіяння їй легкого тілесного ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Ознайомтесь із статтями 115 і 187, приміткою до ст. 185 КК України, а також із пунктами 10, 11, абзацом 3 п. 12 та абзацом 5 п. 30 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12.

Яку кримінально-правову оцінку мають дістати дії Качаліної?

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Формулювання в умовах задачі «вирішила її отруїти» будемо розглядати як підтвердження прямого умислу на вбивство Плахової з боку Качаліної.

1.2. В умовах задачі немає даних щодо сильних фізичних страждань Плахової після вживання отрути, тому немає підстав вбачати в діях Качаліної таку обтяжуючу обставину умисного вбивства, як його «особлива жорстокість».

1.3. Втеча з квартири Качаліної після виклику Плаховою швидкої допомоги свідчить не про добровільну відмову Плахової від доведення злочину до кінця, а про намагання уникнути відповідальності за вже вчинені нею дії.

1.4. В умовах задачі не названа сума грошей, якими збиралась заволодіти Качаліна. Будемо вважати, що ця сума не досягає показників «великих розмірів» або «особливо великих розмірів», про які йдеться в ч. 4 ст. 187 КК.

2. Систематизація фактичних обставин, які охоплюються інститутом «Стадії вчинення злочину».

2.1. За наявності мети заволідіння грошима Плахової та виникнення наміру (прямого умислу) щодо її вбивства наступні дії Качаліної — придбання отрути, давання цієї отрути під виглядом ліків — є окремими етапами досягнення мети та реалізації умислу.

2.2. Заволодіння грошима не відбулося, а Плахова залишалася живою; це свідчить, що мети не досягнуто, а прямий умисел на вбивство повністю не реалізовано.

2.3. Внаслідок отруєння Плаховій заподіяно легке тілесне ушкодження з короткочасним розладом здоров'я; в правозастосовній практиці таке тілесне ушкодження є показником насильства, небезпечного для здоров'я потерпілого (див. п. 10 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12).

3. Визначення конкретних правових, правозастосовних та теоретичних орієнтирів у межах змісту інституту «Стадії вчинення злочину».

3.1. Правовими орієнтирами є: а) статті 13—17 КК, що передбачають особливості відповідальності за закінчений та незакінчений злочин; б) статті 115 і 187 КК, які передбачають види закінчених злочинів, що вчинила (мала намір вчинити) Качаліна, а також визначають особливості специфічної конструкції та конкретного змісту їх юридичних складів.

3.2. Правозастосовними орієнтирами — в даному випадку основними — є пункти 10, 11, абзац 3 п. 12 та абзац 5 п. 30 згаданої постанови Пленуму Верховного Суду України від 25 грудня 1992 р. № 12.

3.3. Теоретичними орієнтирами є вироблені наукою кримінального права загальні правила кваліфікації незакінченого злочину, а також правила кваліфікації злочину, який має кілька стадій вчинення.

4. Зіставлення систематизованих фактичних обставин з правовими, правозастосовними та теоретичними орієнтирами інституту «Стадії вчинення злочину» (у письмовому вигляді не наводиться).

5. Формулювання проміжних і остаточних висновків щодо кримінально-правового змісту фактичних обставин у межах інституту «Стадії вчинення злочину».

5.1. Проміжні висновки:

а) дії Качаліної були спрямовані на вчинення двох злочинів — розбою та умисного вбивства з корисливих мотивів; основними правозастосовними аргументами для такого висновку є пункти 10, 11, абзац 3 п. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України від 25 грудня 1992 р. № 12;

б) дії, спрямовані на умисне вбивство з корисливих мотивів, у будь-якому випадку є незакінченим злочином, оскільки Плахова залишилася живою; спочатку має місце готування до цього злочину (придбання отрути як різновид підшукування знаряддя умисного вбивства), а потім закінчений замах на умисне вбивство з корисливих мотивів (Качаліна безпосередньо спрямувала свої дії на позбавлення Плахової життя — виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця, але умисне вбивство не було закінчене (смерть не настала) з причин, що не залежали від її волі);

в) розбій є закінченим злочином з моменту застосування небезпечного для життя чи здоров'я насильства до потерпілого або здійснення погрози застосування такого насильства; таке насильство з боку Качаліної мало місце; отже, той факт, що заволодіння грошима Плахової не відбулося, на визнання

вчиненого Качаліною розбою закінченим злочином не впливає; таким чином, вчинення розбою пройшло дві стадії: готування до злочину (придбання отрути) і закінчений злочин;

г) попередня стадія умисного вбивства з корисливих мотивів — готування до злочину і попередня стадія розбою — готування до злочину, які мали місце в діях Качаліної, при остаточній кваліфікації її дій не дістають самостійної кримінально-правової оцінки; у цьому разі діє загальне правило: якщо вчинення злочину проходить через кілька стадій, кожна наступна стадія «поглинає» попередню і попередня стадія самостійній кваліфікації не підлягає;

г) остаточна кваліфікація закінченого замаху на умисне вбивство з корисливих мотивів передбачає обов'язкове посилення у формулі кваліфікації на ч. 2 ст. 15 КК; остаточна кваліфікація розбою як закінченого злочину посилення у формулі кваліфікації на ст. 15 КК не потребує;

д) оскільки при вчиненні розбою з боку Качаліної мало місце проникнення в житло (абзац 5 п. 30 постанови від 25 грудня 1992 р. № 12), її дії кваліфікуються за ч. 3 ст. 142 КК з інкримінуванням зазначеної кваліфікуючої ознаки.

5.2. Остаточні висновки збігаються з формулою кримінально-правової кваліфікації та юридичним формулюванням обвинувачення (див. п. 6 даного розв'язання).

6. Формула кримінально-правової кваліфікації та юридичне формулювання обвинувачення.

Дії Качаліної необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 3 ст. 187; ч. 2 ст. 15, п. 6 ч. 2 ст. 115 КК.

Качаліна вчинила: напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, небезпечним для здоров'я особи, яка зазнала нападу, — розбій, вчинений з проникненням у житло (ч. 3 ст. 187 КК); закінчений замах на умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині — умисне вбивство, вчинене з корисливих мотивів (ч. 2 ст. 15, п. 6 ч. 2 ст. 93 КК).

7. Оскільки запитання задачі мало кримінально-правовий характер, відповідь на нього дано в пунктах 3, 5, 6 розв'язання.

Методичні рекомендації щодо розв'язання задач із Загальної частини кримінального права в межах комплексного застосування інститутів, що стосуються злочину.

Особливості даного типу задач передбачають послідовне та системне використання змісту кількох інститутів Загальної частини кримінального права, що стосуються злочину. При цьому кримінально-правова оцінка в межах окремого інституту, як правило, відбувається в «знятій» формі — вона зводиться лише до основних проміжних та остаточних висновків; обов'язковим компонентом таких висновків має бути визначення впливу відповідного інституту на остаточну кримінально-правову кваліфікацію дій суб'єкта (суб'єктів) та на юридичне формулювання обвинувачення. Останні два елементи практично завжди є обов'язковими для розв'язання задач цього типу.

Таким чином, розв'язання задач із Загальної частини кримінального права щодо комплексного застосування інститутів, що стосуються злочину, включає наступні елементи:

- уточнення та попередня оцінка фактичних обставин;
- попередні висновки щодо видів злочинів, ознаки яких вбачаються в діях суб'єктів;
- вплив окремих інститутів Загальної частини кримінального права, що стосуються злочину, на кримінально-правову кваліфікацію діянь суб'єктів:
  - а) стадії вчинення злочину;
  - б) співучасть у злочині;
  - в) посереднє вчинення злочину;
  - г) причетність до злочину;
  - г) групове вчинення злочину за відсутності ознак співучасті;
  - д) конкуренція кримінально-правових норм;
  - е) множинність злочинів;
- формула кримінально-правової кваліфікації;
- юридичне формулювання обвинувачення.

Така ускладнена форма розв'язання задач даного типу в функціональному плані передбачає тісний зв'язок встановлення кримінально-правового змісту фактичних обставин у межах кожного інституту з відповідними формами кримінально-правової оцінки. Цей зв'язок, зокрема, виявляється у тому, що кожний фрагмент формули кримінально-правової кваліфікації та юридичного формулювання обвинувачення має бути обґрунтований на рівні проміжних і остаточних висновків у межах окремого інституту, який вбачається у поведінці суб'єкта (суб'єктів) та інших фактичних обставинах. Якщо ж окремі з виділених інститутів у відповідних кримінально-правових ситуаціях відсутній, про це коротко зазначається у відповідному пункті (підпункті) розв'язання. При цьому уточнення і попередня оцінка фактичних обставин, якщо вони потрібні, традиційно виконують роль загальної передумови правильного розв'язання всіх наступних питань.

Зразок розв'язання задачі із Загальної частини кримінального права щодо комплексного застосування інститутів, які стосуються злочину.

Задача

Буцан, раніше судимий за розбій, після відбуття покарання організував стійку групу для вчинення квартирних крадіжок. До неї увійшли раніше несудимі Панько та Скорик. У межах підготовки до вчинення крадіжок учасники групи розробили єдиний план скоєння злочинів та розподілили між собою функції.

Спочатку група здійснила крадіжку з квартири Марковського, заподіявши йому майнову шкоду на суму 42 тис. 850 грн.

Потім усі троє проникли в квартиру Голубовича, склали у дві великі валізи його майно вартістю 57 тис. 200 грн., але при винесенні валіз з квартири були помічені сусідкою Колядою, яка зчинила галас. Незважаючи на це, Буцан,

Панько та Скорик збігли з валізами вниз, сіли в автомобіль, що належав Паньку, і втекли, але невдовзі були затримані.

Більшу частину майна, викраденого з квартири Марковського, вартістю 28 тис. 600 грн. Буцан продав Шумському, якого попередив, що це майно здобуто внаслідок квартирної крадіжки.

Ознайомтесь із статтями 185 і 186 КК України, а також з абзацом 2 п. 6 та абзацом 6 п. 30 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12.

Яка має бути кримінально-правова оцінка дій Буцана, Панька, Скорика та Шумського?

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Оскільки в умовах задачі не зазначено інше, будемо вважати, що єдиним планом злочинної діяльності групи не передбачалась ситуація, яка мала місце в другому епізоді, а вчинені суб'єктами дії після зчинення галасу сусідкою не охоплювались їх умислом на початковому етапі вчинення злочину.

1.2. Вартість викраденого майна з квартир Марковського та Голубовича дозволяє визнати обидва злочини вчиненими в особливо великих розмірах (в обох випадках ця вартість більше ніж у шістсот разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян).

1.3. Відсутність в умовах задачі даних про мету придбання Шумським викраденого майна зумовлює висновок про відсутність у його діях мети приховати відповідний злочин.

2. Попередні висновки щодо видів злочинів, які вчинили суб'єкти. Вчинений Буцаном, Паньком та Скориком перший злочин

містить ознаки крадіжки (ст. 185 КК); вчинене ними у другому епізоді містить ознаки крадіжки та грабежу (ст. 185, ст. 186 КК; докладніше див. підпункти 2, 5 п. 3 даного розв'язання).

Дії Шумського містять ознаки злочину, передбаченого ст. 198 КК.

3. Вплив окремих інститутів, що стосуються злочину, на кримінально-правову оцінку діянь суб'єктів.

3.1. Стадії вчинення злочинів. Вчинені суб'єктами злочини є закінченими. У перших двох епізодах суб'єкти перемістили вилучене ними з квартир майно не лише за межі цих квартир, а й за межі будинків і тим самим дістали реальну можливість початкового розпорядження цим майном. І хоч у другому епізоді дії суб'єктів розпочалися як крадіжка, а закінчилися як грабіж, вчинене в правозастосовній практиці розглядається як єдиний (одиничний) злочин (докладніше див. підпункт 5 даного пункту). Закінченим є і злочин, який вчинив Шумський.

Вплив на кваліфікацію. Дії всіх зазначених у задачі суб'єктів кваліфікуються без посилання на статті 14, 15 КК.

3.2. Співучасть у злочині. Крадіжку і грабіж вчинено Буцаном, Паньком та Скориком у співучасті. Форма співучасті — співучасть «особливого роду», в

даному випадку такий її різновид, як вчинення злочинів організованою групою (всі ознаки вчинення злочину організованою групою, передбачені ч. 3 ст. 28 КК, в діях суб'єктів наявні).

Вплив на кваліфікацію: а) дії всіх учасників організованої групи, які брали участь у вчиненні злочинів, незалежно від їх ролі у вчиненні злочинів, кваліфікуються без посилання на ст. 27 КК; б) оскільки юридичні склади злочинів, передбачених статтями 185 і 186 КК, передбачають як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину) їх вчинення «організованою групою», ця ознака і має інкримінуватись суб'єктам; в) кваліфікуюча ознака спеціального суб'єкта (Буцана) — «повторно» — при кваліфікації першого злочину інкримінується лише йому і на кваліфікацію дій інших співучасників не впливає; г) особлива роль Буцана як організатора і керівника організованої групи на рівні кваліфікації його дій не дістає відображення, але має бути врахована при призначенні йому покарання.

Злочин, вчинений Шумським, ознак співучасті не містить (див. докладніше підпункт 4 даного пункту).

3.3. Посереднє виконання злочинів. За умовами задачі не вбачається.

3.4. Причетність до злочину. Прояв даного інституту кримінального права вбачається у діях Шумського. Має місце особливий різновид причетності — заздалегідь не обіцяне придбання майна, завідомо одержаного злочинним шляхом, яке є окремим різновидом злочину, передбаченого ст. 198 КК.

Вплив на кваліфікацію. Дії Шумського кваліфікуються за ст. 198 КК.

3.5. Конкуренція кримінально-правових норм. При кваліфікації злочинів, вчинених Буцаном, Паньком та Скориком, має місце конкуренція юридичних складів злочинів одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого та особливо кваліфікованого складів злочинів): конкурують між собою склади злочинів, передбачені ч. 3 ст. 185 та ч. 5 ст. 185 КК — при кваліфікації дій Панька та Скорика; ч. 2 ст. 185, ч. 3 ст. 185, ч. 5 ст. 185 КК – при кваліфікації дій Буцана; ч. 2 ст. 186, ч. 3 ст. 186, ч. 5 ст. 186 КК — при кваліфікації дій Буцана, Панька та Скорика.

Вплив на кваліфікацію. У межах формули кваліфікації зазначається та частина відповідної статті Особливої частини КК, яка передбачає найбільш обтяжуючу обставину, а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі обставини.

Своєрідна конкуренція виникає також при кваліфікації дій суб'єктів у другому епізоді, коли має місце так зване переростання крадіжки у грабіж. Відповідно до абзацу 2 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12 такі дії належить кваліфікувати лише як грабіж. Таким чином, використовуючи цей основний правозас-тосовний аргумент, можна обґрунтувати висновок, що зміна менш небезпечної форми викрадення майна на більш небезпечну не утворює сукупності злочинів, а пріоритет щодо остаточної кваліфікації має той юридичний склад злочину, який передбачає більш небезпечну форму викрадення майна. При цьому за змістом роз'яснення, що міститься в абзаці 6 п. 30 цієї ж постанови Пленуму

Верховного Суду України, кваліфікуючі ознаки (обтяжуючі обставини), які мали місце на початковому етапі дій суб'єкта, інкримінуються йому при остаточній кваліфікації його дій.

Вплив на кваліфікацію: а) дії суб'єктів у другому епізоді кваліфікуються лише за відповідною частиною ст. 186 КК; б) при кваліфікації їх дій суб'єктам інкримінуються кваліфікуючі ознаки «проникнення у житло» та «організованою групою», які мали місце на етапі вчинення незакінченого замаху на крадіжку.

3.6. Множинність злочинів. У діях Буцана, Панька та Скорика вбачається множинність злочинів. При цьому в діях Буцана має місце рецидив злочинів, сукупність злочинів та повторність злочинів, а в діях Панька та Скорика — повторність та сукупність злочинів. У діях Шумського множинності злочинів не вбачається.

Вплив на кваліфікацію: а) сукупність злочинів — особам інкриміновано кілька різних юридичних складів злочинів, що відображено як у формулі кваліфікації, так і в юридичному формулюванні обвинувачення; б) повторність злочинів — при кваліфікації дій суб'єктів за ч. 5 ст. 186 КК їм інкриміновано кваліфікуючу ознаку «повторно», що відображено лише в юридичному формулюванні обвинувачення (за правилами кваліфікації при конкуренції кваліфікованого та особливо кваліфікованого складів злочину — див. підпункт б цього пункту); в) рецидив злочинів — при кваліфікації дій Буцана за ч. 5 ст. 185 КК йому інкриміновано кваліфікуючу ознаку «повторно», яка в даному разі представляє цю форму множинності злочинів в межах ст. 185 КК (ця ознака також відображена лише в юридичному формулюванні обвинувачення).

4. Формула кримінально-правової кваліфікації.

Дії Буцана необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 5 ст. 185; ч. 5 ст. 186 КК.

Дії Панька та Скорика слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 5 ст. 185; ч. 5 ст. 186 КК.

Дії Шумського необхідно кваліфікувати за ст. 198 КК.

5. Юридичне формулювання обвинувачення.

Буцан здійснив таємне викрадення чужого майна — крадіжку, вчинену повторно, поєднану з проникненням у житло, вчинену в особливо великих розмірах, організованою групою (ч. 5 ст. 185 КК); відкрите викрадення чужого майна — грабіж, вчинений повторно, поєднаний з проникненням у житло, вчинений в особливо великих розмірах, організованою групою (ч. 5 ст. 186 КК).

Панько та Скорик здійснили таємне викрадення чужого майна — крадіжку, поєднану з проникненням у житло, вчинену в особливо великих розмірах, організованою групою (ч. 5 ст. 185 КК); відкрите викрадення чужого майна — грабіж, вчинений повторно, поєднаний з проникненням у житло, вчинений в особливо великих розмірах, організованою групою (ч. 5 ст. 186 КК).

Шумський здійснив заздалегідь не обіцяне придбання майна, завідомо одержаного злочинним шляхом (ст. 198 КК).

Методичні рекомендації щодо розв'язання задач із Загальної частини кримінального права в межах окремих інститутів, що стосуються покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Особливості даного типу задач передбачають поглиблене дослідження змісту окремого інституту (іноді кількох інститутів), що стосується заходів кримінально-правового впливу. Як правило, розв'язання таких задач не містить встановленої законом «процесуальної» форми власної кримінально-правової оцінки фактичних обставин, хоч окремі задачі можуть включати завдання щодо написання, наприклад фрагмента резолютивної частини вироку з питань призначення покарання. Значно рідше при розв'язанні цього типу задач виникає необхідність уточнення та попередньої оцінки фактичних обставин, у багатьох випадках немає потреби в їх систематизації. Тому, зберігаючи в цілому таку ж форму, яку було наведено вище (див. методичні рекомендації щодо розв'язання задач із Загальної частини кримінального права в межах окремих інститутів, що стосуються злочину), розв'язання задач цього типу, як правило, за обсягом коротше, а за змістом простіше.

Зразок розв'язання задачі із Загальної частини кримінального права в межах окремих інститутів, які стосуються покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Задача

Мацака було засуджено за хуліганство, пов'язане з опором представникові влади, до позбавлення волі на строк 2 роки 6 місяців. Через півроку після відбуття покарання стало відомо, що до постановлення вироку він вчинив також крадіжку і грабіж.

Розглянувши справу, суд призначив Мацаку покарання за ч. 1 ст. 185 КК у вигляді виправних робіт на строк 2 роки, за ч. 2 ст. 186 КК у вигляді позбавлення волі на строк 4 роки, а за сукупністю цих злочинів — у вигляді позбавлення волі на строк 4 роки 6 місяців.

Дайте оцінку рішенню суду.

Напишіть фрагмент резолютивної частини вироку, в якому Мацакові буде призначено остаточне покарання, обравши найбільш суворий з можливих його варіантів.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин. За ч. 2 ст. 186 КК дії Мацака кваліфіковано за ознакою повторності.

2. Систематизація фактичних обставин, які стосуються інституту призначення покарання. У такій систематизації немає потреби.

3. Визначення конкретних правових, правозастосовних та теоретичних орієнтирів.

3.1. Правовими орієнтирами є:

а) щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк — санкції ч. 3 ст. 296, ч. 2 ст. 186 та ст. 63 КК;

б) щодо призначення покарання у вигляді виправних робіт — санкція ч. 1 ст. 185 та ст. 57 КК;

в) щодо призначення остаточного покарання за сукупністю злочинів — ст. 70 КК;

г) щодо правил складання покарань та зарахування попереднього ув'язнення – ст. 72 КК.

3.2. Правозастосовними орієнтирами є пункти 20—22 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24 жовтня 2003 р. № 7.

3.3. Теоретичними орієнтирами є положення науки кримінального права щодо призначення покарання при так званій розірваній сукупності злочинів.

4. Зіставлення фактичних обставин з правовими, правозастосовними та теоретичними критеріями в межах інститутів «Види покарань» та «Призначення покарання». У письмовому вигляді не наводиться.

5. Проміжні та остаточні висновки щодо кримінально-правового змісту фактичних обставин у межах інститутів «Види покарань» та «Призначення покарання».

5.1. Призначення покарання за окремі злочини, що утворюють сукупність, відбулося у межах санкцій ч. 3 ст. 296, ч. 1 ст. 185 та ч. 2 ст. 186 КК; при цьому порушення положень статей 57 і 63 КК не вбачається.

5.2. Призначення остаточного покарання за сукупністю злочинів у порядку ст. 70 КК відбулося з окремими порушеннями, до яких, зокрема, належать:

а) було призначено остаточне покарання лише за два злочини, передбачені ч. 1 ст. 185 та ч. 2 ст. 186 КК; у даному випадку має місце так звана «розірвана» сукупність злочинів і тому остаточне покарання необхідно призначати за сукупністю не двох, а трьох злочинів — з урахуванням покарання, призначеного за ч. 3 ст. 296 КК попереднім вироком;

б) не було проведено зарахування до призначеного за сукупністю злочинів остаточного покарання, покарання, відбутого Мацаком за першим вироком; у даному разі підлягає зарахуванню відбуте ним покарання у вигляді 2 років 6 місяців позбавлення волі за хуліганство, пов'язане з опором представникові влади (див. ч. 4 ст. 70 КК).

6. Написання фрагмента резолютивної частини вироку з питань, що стосуються призначення покарання. Конкретний зміст такого фрагмента зумовлений тим, що в ньому: а) збережено види і розміри покарань, призначені за окремі злочини, що утворюють сукупність; б) усунуто помилки (порушення), які були зазначені вище, при призначенні остаточного покарання за правилами ст. 70 КК; в) принцип призначення остаточного покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк і, відповідно, його розмір визначено за найбільш суворим варіантом; г) вихідні дані вироку, яким Мацак засуджений за ч. 3 ст. 296, а також дата взяття його під варту за останньою кримінальною справою є умовними.

З урахуванням зазначеного фрагмент резолютивної частини вироку має такий вигляд:

«Визнати Мацака Олександра Івановича винним у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 185 та ч. 2 ст. 186 КК.

Призначити Мацаку О. І. покарання за ч. 1 ст. 185 КК — у виді виправних робіт на строк 2 роки, за ч. 2 ст. 186 КК — у виді позбавлення волі на строк 4 роки.

На підставі частин 1—4 ст. 70 КК та з урахуванням вироку місцевого суду Дарницького району м. Києва від 21 жовтня 2001 р. шляхом повного складання покарань, призначених Мацаку О. І. за злочини, передбачені ч. 3 ст. 296, ч. 1 ст. 185 та ч. 2 ст. 186 КК, визначити остаточне покарання у виді позбавлення волі на строк 7 років 2 місяці.

Зарахувати в строк призначеного покарання покарання, відбуте Мацаком О. І. за вироком місцевого суду Дарницького району м. Києва від 21 жовтня 2001 р. — 2 роки 6 місяців позбавлення волі, остаточно визначивши до відбування покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки 8 місяців.

Строк покарання обчислювати з 20 листопада 2004 р., зарахувавши в цей строк час тримання Мацака О. І. під вартою за останньою кримінальною справою».

7. Відповідь на конкретні запитання (завдання). Дана в межах пунктів 5 і 6 цього розв'язання.²

---

² Кримінальне право України: Практикум: Навчальний посібник / Яценко С.С. (кер.авт.кол.), Андрушко П.П., Кобзаренко П.В., Матишевський П.С., Шапченко С.Д.; За ред. С.С. Яценка. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С.120-143.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСОВИХ РОБІТ

Тема №1 Практична частина

Задача 1

Чародій придбав фарбу, інструменти, папір і ножами займався плавленням металу для кліше, щоб виготовити підроблені гроші. Всі пристосування та сировину він зберігав в недобудованій частині свого будинку.

Під час обшуку фальшивих грошей не виявили.

Визначіть стадію скоєння злочину.

Задача 2

Визначте ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст. 186, 187, 189, 197 КК.

Тема №2 Практична частина

Задача 1

Андрієнко та Іваненко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, із хуліганських спонукань побили Зубача кулаками і ногами, заподіявши йому перелом кісток носа з розкритом хряща (середньої тяжкості тілесного ушкодження) і численні синці обличчя і тулуба. Від гострого малокрів'я, викликаного тривалою і значною носовою кровотечею внаслідок захворювання крові – порушення її згортання (гомофілія), Зубач помер.

Чи знаходяться дії Андрієнка та Іваненка в причинному зв'язку з настанням смерті Зубача?

Задача 2

Павелко була засуджена за ч. 2 ст. 119 КК до позбавлення волі на строк 7 років. Через 2 роки після початку відбування покарання вона завагітніла і через 6 місяців після цього була звільнена від відбування покарання. Разом з батьками вона забезпечувала належні умови для виховання дитини, однак через рік вона (дитина) померла.

Чи правильно поступив суд, звільнивши Павелко і якими нормами повинен був керуватися? Які наслідки тягне для Павелко смерть дитини?

Тема №3 Практична частина

Задача 1

Гаркуша, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вночі проник через вікно веранди у будинок Митюка з метою викрасти його майно. Перебуваючи у житлі, він склав у портфель різні цінні речі на суму 2000 грн., а також 470 доларів США, а потім знайшов ще кілька пляшок коньяку. Гаркуша випив одну пляшку і внаслідок сп'яніння відразу заснув. У такому стані його виявив

потерпілий, який через деякий час повернувся додому, і викликав працівників міліції.

Як кваліфікувати дії Гаркуши, виходячи із стадій вчинення злочину?

Задача 2

Волін і Потоцький прийшли на залізничний вокзал з метою скоєння крадіжки. Знаходячись в залі очікування, вони побачили, як два чоловіки доручають жінці з дитиною подивитись за їх валізою. Скориставшись неухважністю жінки, вони вкрали валізу. В безлюдному місці, роздивляючись валізу, вони почули звук годинникового механізму. Волін і Потоцький віднесли валізу в міліцію, де в ній було знайдено та знешкоджено саморобний вибуховий пристрій. Як з'ясувало слідство, цей пристрій виготовили Павленко і Сидоренко, які мали намір здійснити вибух у поїзді для дестабілізації суспільно-політичної обстановки.

Хто з названих осіб підлягає кримінальній відповідальності? З'ясуйте стадії вчинення суспільно-небезпечних діянь.

Тема №4

Практична частина

Задача 1

Ігошев, зайшовши до ресторану, побачив там Пустоцвіта, який танцював зі своєю знайомою. З Пустоцвітом Игошев був у неприязних стосунках. Вихопивши пістолет, Игошев з відстані 7 метрів тричі вистрілив у Пустоцвіта, заподіявши тому смертельні поранення. Вироком суду дії Игошева були кваліфіковані за п. 5 ч. 2 ст. 115КК.

Який спосіб вчинення злочину врахував суд при призначенні покарання і чи правильно його визначено?

Задача 2

Павлик проник у приміщення комерційної фірми "Арсен". Завдавши тілесні ушкодження охороннику Литвиненку, він зв'язав його електропроводом та замотав голову шторами. Після цього зламав металевий сейф, вкравши з нього 1250 доларів США. Литвиненко помер від асфіксії.

Під час слідства Варин не визнав себе винним у вбивстві Литвиненка пояснюючи це тим, що не думав, що потерпілий може задихнутись.

Дайте повний аналіз суб'єктивної сторони злочину.

Тема № 5

Практична частина

Задача 1

Гречко був засуджений за ч.2 п.6 ст.115 КК до довічного позбавлення волі. Після відбуття ним 15 років мати Гречка подала суду клопотання про заміну засудженому довічного позбавлення волі на більш м'яке покарання.

Яке рішення може мати місце в даному випадку?

Задача 2

Під час гри в теніс Цапенко штовхнув сина Тесленка і той упав. Між Тесленком і Цапенком виникла сварка, в ході якої, Царенко, у присутності громадян та дітей, які були у дворі, нецензурно образив Тесленка. Останній у

відповідь двічі ударив кулаком Цапенка, спричинивши йому тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Чи є в діях Тесленка елементи складу злочин?

Тема № 6

Практична частина

Задача 1

Протягом 2-х років Морозова перебувала в неприязних стосунках з перестарілою 64 – річною Богдановою. Під час чергової сварки Морозова вдарила Богданову кулаком в обличчя, а потім ногою. Богданова впала і головою вдарилася до асфальту, отримавши при падінні тілесне ушкодження середньої тяжкості. Морозову засуджено за умисне спричинення цього ушкодження.

Чи правильно вирішив справу суд, враховуючи форму і вид вини Морозової?

Задача 2

Старший черговий підстанції електромережі Попов, одержавши повідомлення про обрив проводів на одному з будівельних майданчиків, не вимкнув струм у лінії, а направив для усунення пошкодження чергових електромонтерів Бакатіна та Довбню. На територію майданчика самовільно проникли діти, і один з них — Сашко, доторкнувшись до обірваного проводу, помер на місці від ураження електричним струмом.

Ознайомтеся зі статтями 271 і 272 КК. Чи є в діянні Попова об'єктивна сторона злочину і якого?

Тема № 7

Практична частина

Задача 1

Коваленко, прийшовши на дискотеку в нетверезому стані, почав чіплятися до Сосніної. Її знайомий Кичмор зробив йому зауваження. За це Коваленко вдарив його в обличчя, заподіявши легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я, а потім, щоб уникнути затримання, пішов з дискотеки. На автобусній зупинці, побачивши знайомого Сердюка, Коваленко підійшов до нього і через неприязні стосунки, які склалися між ними до того побив його, заподіявши потерпілому легкі тілесні ушкодження, що не спричинили короточасного розладу здоров'я.

Ознайомтеся зі ст. 296 КК та ст.125 КК. Скільки злочинів вчинив Коваленко і чиє в його діях множинність, якщо так, то яка ?

Задача 2

Визначте ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст.186, 187,189, 197 КК.

Тема № 8

Практична частина

Задача 1

Сторож магазину Богущкий ввечері повертався додому із зарядженою рушницею. Проходячи повз двір Покотило, він почув крик жінки, а підійшовши ближче, побачив, що п'яний Мельник намагається побити Покотило. Щоб не допустити цього, Богущкий вирішив вистрілити вгору. Мельник, побачивши Богущкого, кинувся до нього і несподівано ударив його ногою в живіт. Від удару Богущкий впав на землю, мимоволі натиснувши на спусковий гачок рушниці. Стався постріл, яким Мельника було вбито.

Проаналізуйте об'єктивну сторону вчиненого діяння?

Задача 2

Барко з ревнощів, знаходячись в нетверезому стані, вбив свого знайомого Рубльова. Після скоєння вбивства він побачив на руці вбитого коштовний годинник і забрав його.

Барко був засуджений за скоєння умисного вбивства з корисливих мотивів (п. 6, ч.2, ст. 115 КК України). Адвокат в касаційній скарзі просив перекваліфікувати дії Барка на ч. 1 ст.115 та 185 КК України .

Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони злочину, який вчинив Барко. Чи має бути задоволене клопотання адвоката?

Тема № 9

Практична частина

Задача 1

Раніше судимий Войтенко зробив своїй знайомій пропозицію вийти за нього заміж. Однак вона відмовила йому, зіславшись на те, що кохає і вже дала згоду вийти заміж за Кузенка. Войтенко вирішив вбити Кузенка. З цією метою він придбав пістолет та патрони, який зберігав у своїй квартирі. Проте, позбавити життя Кузенка він так і не зміг тому, що зброю в нього вилучили працівники міліції.

Чи підлягає Войтенко кримінальній відповідальності?

Задача 2

У приміщенні диспетчерської гаража між Поповим, Щипіним та Товстим виникла суперечка, через конфлікт, який тягнувся кілька років. Коли Щипін і Товстий почали бити Попова, він схопив металеву заготовку (вагою 7 кг) і з метою вбивства обох наніс нею Щипіну удар по голові, а коли той упав, двічі вдарив по голові Товстого. Від одержаних травм Щипін і Товстий померли на місці події.

Варіант. Під час нанесення удару Щипін відхилився, і заготовка ковзнула по голові, внаслідок чого він упав, втратив свідомість, але залишився живим.

Ознайомтеся із ст. 115 КК. Скільки злочинів вчинив Попов і чиє в його діях множинність, якщо так, то яка?

Тема №10

Практична частина

Задача 1

Карпик знаходився у ворожих стосунках із своєю тещею Боднаренко. Після чергової сварки він вирішив її отруїти. З цією метою, в незнайомого чоловіка він придбав отруту, яку підсипав в їжу тещі. Однак смерть не настала. Пізніше було з'ясовано, що під виглядом отрути Карпику було продано порошок крейди.

Чи підлягає Карпик кримінальній відповідальності?

Задача 2

Волокітін - машиніст тепловоза та його помічник Дробиш працювали понад дозволеного часу вночі. На перегоні Волокітін запропонував Дробишу відпочити з тим, щоб потім той підмінив його. Після того, як Дробиш заснув, Волокітін через деякий час теж заснув на робочому місці і не побачив червоного світла семафору. В результаті сталася аварія, яка спричинила тяжкі наслідки.

Чи є в діях Волокітіна та Дробиша співучасть у злочині, якщо так, яка її форма?

Тема №11

Практична частина

Задача 1

Шешурак в ресторанах знайомився з громадянами, які знаходилися у відрядженнях, і пропонував їм свою квартиру для тимчасового проживання. Одного разу він розповів Довбенку, з яким познайомився таким чином, що проживає з дружиною, але хоче розірвати з нею шлюб. Після того, як він відвідав Довбенка до своєї квартири, а сам пішов ночувати до своїх батьків, Довбенко убив дружину Шешурака і викрав з квартири ювелірні вироби, 1000 долларів США та значну суму в гривнях.

Чи має місце співучасть в діях Шешурака та Довбенка?

Задача 2

Тилипко був притягнутий до кримінальної відповідальності за те, що знаходячись в нетверезому стані з хуліганських спонукань вбив Гришка.

В ході слідства з'ясувалось, що Тилипко учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС і хворіє на променеви хворобу.

Призначаючи покарання, які обставини повинен врахувати суд ?

Тема №12

Практична частина

Задача 1

Клименко в парку здійснив замах на зґвалтування Свиридової, погрожуючи їй ножом. Втікаючи від Клименка, Свиридова впала і вдарилась головою до каміння, внаслідок чого втратила свідомість та скотилась на проїзду частину дороги під колеса вантажної машини, яка була запаркована. Водій Рудик, який незабаром підійшов до машини, сів за кермо, завів двигун та

розпочав рух. В результаті наїзду Свиридова одержала тяжкі тілесні ушкодження.

Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони злочину. Кого з названих осіб слід притягнути до кримінальної відповідальності?

Задача 2

Михайлів, з помсти, вирішивши знищити майно свого сусіда, підпалив його хату. Коли почалася пожежа, Михайлів перелякався відповідальності і став заливати вогонь водою. Пожежу було ліквідовано. Але вогнем було завдано матеріальної шкоди на незначну суму.

Дайте кримінально-правову характеристику поведінці Михайліва.

Тема №13

Практична частина

Задача 1

Неповнолітній Федін був засуджений за вчинення крадіжки наручного годинника. При цьому суд кваліфікував його дії як вчинені повторно у зв'язку з тим, що раніше Федін декілька разів вчиняв крадіжки індивідуального майна, однак від кримінальної відповідальності був звільнений із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Визначте правильність кваліфікації судом дій Федіна.

Задача 2

Доменка було притягнуто до кримінальної відповідальності за те, що він проник у квартиру Ковбаса, де викрав пістолет системи "ПМ", яким того було нагороджено в Афганістані. Після вчинення крадіжки Доменко вчинив напад на водія приватного таксі Лютова, щоб заволодіти автомашиною, яку мав намір в подальшому використати під час запланованого ним розбійного нападу. Під час нападу на Лютова Доменко вбив його з викраденого пістолета "ПМ".

Вирішіть питання про максимальний розмір покарання, який суд може застосувати до Доменко?

Тема №14

Практична частина

Задача 1

Григоренко був притягнутий до кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки колективного майна. Слідчий кваліфікував його дії як вчинені повторно на підставі того, що раніше, 12 років тому, Григорович був засуджений за вчинення крадіжки особистого майна громадян до 3 років позбавлення волі.

Чи правильно кваліфіковані слідчим дії Григоренка?

Задача 2

Мишко був засуджений за незаконне заволодіння транспортним засобом на 3 роки позбавлення волі з відстрочкою виконання вироку. Через два місяці після вступу вироку в законну силу він знову незаконно заволодів транспортним засобом, за який його було засуджено на 5 років позбавлення волі.

Після вступу вироку в силу було встановлено, що до засудження за перший угон, Мишко вчинив крадіжку індивідуального майна, за яку вироком суду його було засуджено до 2 років позбавлення волі.

З'ясуйте порядок і терміни призначення покарання Мишку ?

Тема №15

Практична частина

Задача 1

Під час гри в теніс Цапенко штовхнув сина Тесленка і той упав. Між Тесленком і Цапенком виникла сварка, в ході якої, Царенко, у присутності громадян та дітей, які були у дворі, нецензурно образив Тесленка. Останній у відповідь двічі ударив кулаком Цапенка, спричинивши йому тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Чи є в діях Тесленка елементи складу злочину ?

Задача 2

Михайлів, з помсти, вирішивши знищити майно свого сусіда, підпалив його хату. Коли почалася пожежа, Михайлів перелякався відповідальності і став заливати вогонь водою. Пожежу було ліквідовано. Але вогнем було завдано матеріальної шкоди на незначну суму.

Дайте кримінально-правову характеристику поведінці Михайліва.

Тема № 16

Практична частина

Задача 1

Ракова було засуджено до довічного позбавлення волі за вчинення умисного вбивства з обтяжуючими обставинами. В порядку помилування цю міру покарання йому було замінено позбавленням волі на строк 25 років .

Чи відповідає чинному законодавству обране Ракову покарання?

Задача 2

Осокін зайшов в торговий зал овочевого магазину і скориставшись відсутністю продавця, схопив з прилавка два кавуни, які спробував викрасти, але був затриманий.

Вирішіть питання про відповідальність Осокіна.

Тема № 17

Практична частина

Задача 1

Раніше судимий сімнадцятирічний Андрієнко зустрів на дискотеці свою знайому 15-літню Олексієнко. Після танців, супроводжуючи її додому, в парку він повалив дівчину на землю та погрожуючи ножем, спробував згвалтувати. Олексієнко під час боротьби змогла вихопити з рук Андрієнка ніж та нанести ним удар в груди нападаєнкові. Від одержаного поранення Андріяш помер на місці.

Чи підлягає Олексієнко кримінальній відповідальності?

Задача 2

Волошина була засуджена на 7 років позбавлення волі за вчинення крадіжок, за ч.5 ст.185 КК України. У зв'язку з тим, що на утриманні засудженої знаходиться дитина 1,5-річного віку суд вирішив застосувати до неї ст. 83 КК України.

Дайте правовий аналіз вироку суду.

Тема № 18

Практична частина

Задача 1

17-річний Оборський вступив у банду і в її складі вчинив кілька нападів на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму в особливо великих розмірах. Оборський був звільнений від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Чи правильно поступив суд?

Задача 2

Горбача було засуджено за крадіжку до 3-х років позбавлення волі. Суд враховуючи його сімейний стан звільнив від покарання з випробуванням до 3 років.

Через який строк його можна вважати не судимим?

Тема № 19

Практична частина

Задача 1

Гречко у серпні 2001 року, перебуваючи на дискотеці, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства вчинив злочин, передбачений ч.1 ст.206 КК (в редакції 1960р.). На час розслідування справи, дане діяння, у зв'язку із набранням чинності КК 2001р. було декриміналізовано.

Який закон підлягає застосуванню і яким правилом слід керуватися в даному випадку ?

Задача 2

Громадянин Португалії Порушив правила безпеки дорожнього руху, що призвело до смерті пішохода в м. Києві. Він був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності за ч.2 ст.286 КК України.

Який принципи дії кримінального закону в просторі був застосований і дайте його характеристику?

Тема №20

Практична частина

Задача 1

Через власну неухважність сорока під час керування автомобілем виїхав на тротуар і смертельно травмував пішохода, тобто скоїв злочин передбачений ч.2

ст.286 КК України «Порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами»

В цьому випадку автомобіль виступає об'єктом, предметом, чи знаряддям вчинення злочину?

Задача 2

Під час роботи в радіомайстерні Урюпін випадково доторкнувся до паяльника, з яким тільки-но працював Отрошко. Від несподіваного опіку та болю Урюпін різко відсмикнув руку і наніс ліктем удар в око Федорову, який сидів позаду. Внаслідок травми Федоров втратив зір на одне око.

Чи є дії Урюпіна злочинними. Аргументуйте відповідь?

Тема №21

Практична частина

Задача 1

Під час згвалтування Бобер, щоб подолати опір потерпілої, побив її, що призвело до середньої тяжкості тілесних ушкоджень. Дії були кваліфіковані за ч.1 ст. 152 КК України – «Згвалтування», тобто статеві зносини з застосуванням фізичного насильства.

Визначте основний та додатковий об'єкт посягання?

Задача 2

Коров викрав накладні (документи), а потім отримав за ними на складі автозапчастини. Тобто вчинив злочин, передбачений ч.1 ст. 357 КК «Викрадення...документів» та ч.2 ст. 185 КК «Крадіжка».

До якої ознаки складу злочину слід віднести документи в обох випадках?

Тема №22

Практична частина

Задача 1

Крипко, який працював токарем на заводі, перебуваючи в стані сп'яніння вночі проник у приміщення продуктового магазину, де викрав алкогольні напої та консерви на суму 320 грн. тобто вчинив злочин, передбачений ч.3 ст.185 який карається позбавленням волі на строк до 6 років.

Колектив заводу, враховуючи що Крипко ніколи не порушував дисципліни, не вчиняв правопорушень заявив клопотання про передачу його на поруки.

Чи підлягає клопотання задоволенню? Що передбачає чинне кримінальне законодавство з приводу розв'язання даного клопотання?

Задача 2

Старший черговий підстанції електромережі Попов, одержавши повідомлення про обрив проводів на одному з будівельних майданчиків, не вимкнув струм у лінії, а направив для усунення пошкодження чергових електромонтерів Бакатіна та Довбню. На територію майданчика самовільно проникли діти, і один з них — Сашко, доторкнувшись до обірваного проводу, помер на місці від ураження електричним струмом.

Ознайомтеся зі статтями 271 і 272 КК. Чи є в діянні Попова об'єктивна сторона злочину і якого?

Тема № 23

Практична частина

Задача 1

З метою заволодіння грошима Плотникової, Русіна і Каталова вирішили її отруїти. Вони придбали отруту, призначену для троєння гризунів, і Каталова дала її Плотниковій під виглядом ліків від шлункових захворювань. Приймаючи порошок, та почала блювати. Ніяких інших наслідків не настало. Судово - медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатним для отруєння людини.

Чи є дії злочинними і яку стадію вчинення злочину вони утворюють ?

Задача 2

Чижів, знаходячись вдома, почув під вікнами крик з проханням про допомогу. Виглянувши у вікно він побачив, що два нетверезих чоловіки чіпляються до дівчини та наносять її руками удари. Чижів вибіг на вулицю та застосувавши прийоми кинув одного з чоловіків на землю, від чого той одержав легкі тілесні ушкодження.

Чи підлягає Чижів кримінальній відповідальності ? Рішення мотивуйте.

Тема № 24

Практична частина

Задача 1

Прокопенко, повертаючись додому, зустрів біля будинку сусіда Карпика. Через неприязні стосунки між ними вкотре виникла сварка. Коли Карпик почав його ображати, принижувати рідних Прокопенко, під впливом сильного душевного хвилювання завдав Карпику середньої тяжкості тілесні ушкодження (ст.122КК). Після цього, Прокопенко з'явився в міліції і повідомив про факт побиття. На досудовому слідстві Прокопенко активно сприяв розкриттю злочину, а під час судового розгляду заявив, що він щиро кається у вчиненому.

Чи може суд за вказаних обставин призначити Прокопенку покарання, якщо так, то які правила повинен застосувати даний орган і яке остаточне покарання може бути призначено ?

Задача 2

Дмитришин, тренер з кікбоксингу, за плату тренував членів озброєної організованої злочинної групи, яка здійснювала розбійні напади на заможних громадян, займалася вимаганням майна та «вибиванням» боргів. Він же підмовив свого товариша Онищенка, майстра спорту зі стендової стрільби, проводити тренування цієї групи зі стрільби з різних видів зброї. Про те, що вони тренують членів злочинної організації, Дмитришин та Онищенко знали, але правоохоронним органам про злочини, які вчинила організована група не повідомили.

Чи має місце співучасть між Дмитришином, Онищенком та злочинною групою?

Тема № 25

Практична частина

Задача 1

Під час обідньої перерви троє грабіжників в масках та з газовими пістолетами проникли в банк і погрожуючи ними касиру пред'явили вимогу видати гроші. Касир розгубилася і в порушення відомчих інструкцій відкрила сейф та видала їм 18 000 грн.

Дайте кримінально-правову оцінку діям касира.

Задача 2

Під час згвалтування Бобер, щоб подолати опір потерпілої, побив її, що призвело до середньої тяжкості тілесних ушкоджень. Дії були кваліфіковані за ч. 1 ст. 152 КК України – «Згвалтування», тобто статеві зносини з застосуванням фізичного насильства.

Визначте основний та додатковий об'єкт посягання?

Тема № 26

Практична частина

Задача 1

Гречко у серпні 2001 року, перебуваючи на дискотеці, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства вчинив злочин, передбачений ч.1 ст. 206 КК України (в редакції 1960р.). На час розслідування справи, дане діяння, у зв'язку із набранням чинності КК 2001 року, було декриміналізовано.

Який закон підлягає застосуванню і яким правилом слід керуватися в даному випадку?

Задача 2

Козаченко з метою вчинення крадіжки з магазину зателефонував туди сторожу Мартику і повідомив, що у його дружини почалися пологи. Коли той побіг додому, залишивши магазин без охорони, Козаченко підійшов до магазину, але крадіжку вчинити не зміг, бо в цей час біля магазину перебувала група підлітків, які розпивали спиртні напої і співали.

Як кваліфікувати дії Козаченка, виходячи із стадій вчиненого злочину ?

Тема № 27

Практична частина

Задача 1

14-річний Оборський вступив у банду і в її складі вчинив кілька нападів на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму в особливо великих розмірах. Враховуючи вік неповнолітнього суд замінив Оборському покарання у вигляді позбавлення волі на більш м'яке – арешт, строком 60 днів.

Чи правильно поступив суд?

Задача 2

До робітниці Бем прийшов брат. Він, як завжди, був п'яним, і як завжди, вимагав грошей на спиртне та загрожував фізичною розправою. Готуючи вечерю на кухні, Бем слухала його п'яні погрози мовчки, не обертаючись. Коли ж раптом відчула його наближення, інстинктивно різко обернулася, тримаючи кухонний ніж. Брат наразився на ніж грудьми і упав на підлогу. Бем негайно викликала швидку допомогу, однак до її прибуття від заподіяної рани серця брат помер.

Чи має Бем нести відповідальність за смерть брата?

Тема № 28

Практична частина

Задача 1

Шамшуров і Андреев зустріли ввечері на вулиці Коцюбу, яка поверталася з роботи, і вирішили її звалтувати. Вони втягли ту до порожньої квартири будинку, поклали на ліжко і почали роздягати, тримаючи за руки, ноги і затискуючи рота. Коцюба вчинила опір, вирвала руку, кричала, витягла з куртки ножиці і вдарила ними Шамшурова. У цей час у двері квартири хтось постукав. Шамшуров і Андреев, злякавшись, що їх можуть затримати, вистрибнули у вікно і втекли.

Визначте стадію вчинення злочину?

Задача 2

Гаврилова, яка була вагітною, вирішила позбутися дитини. Після народження вона викинула її з вікна восьмого поверху гуртожитку, в якому проживала. Судово-медична експертиза встановила, що дитина народилася мертвою.

Якою має бути кримінально-правова оцінка дій Гаврилової, враховуючи, передбачені кримінальним законом стадії вчинення злочину?

Тема № 29

Практична частина

Задача 1

Горбатюк робив ремонт в квартирі Іванчуків і побачив дорогі антикварні речі. В нього виник задум здійснити крадіжку, про який він розповів знайомим Галкіну і Рокоту. Про це стало відомо органам міліції. Обґрунтуйте, чи є підстави вважати зазначене діяння стадією вчинення злочину, якщо так, то якою?

Задача 2

Власенко – «злочин в законі» - після звільнення з місця позбавлення волі створив злочинну організацію, яка контролювала злочинність в місті. За структурою організація була поділена на групи, кожна з яких займалася своїм видом злочинної діяльності. Власенко виплачував щомісячно значні грошові суми депутату міської Ради Вовчуку та начальнику МВ УМВС Лисенку за прикриття. Сам власенко безпосередньої участі в злочинах не брав, а всі накази передавав через радників. Визначіть форму співучасті та види співучасників.

Тема №30

Практична частина

Задача 1

Коров викрав накладні (документи), а потім отримав за ними на складі автозапчастини. Тобто вчинив злочин, передбачений ч.1 ст.357 КК України «Викрадення...документів» та ч.2 ст. 185 КК України «крадіжка». До якої ознаки складу злочину слід віднести документи в обох випадках? Рішення мотивуйте.

Задача 2

15-річний Оборський вступив до злочинної організації і в її складі взяв участь у кількох нападах на інкасаторів, під час яких двох із них було вбито і викрадено велику суму грошей. Оборського засуджено за ч. 1 ст. 255 КК. – створення злочинної організації. Чи правильно вирішено справу? Рішення мотивуйте.

Тема №31

Практична частина

Задача 1

Барко з ревнощів, знаходячись в нетверезому стані, вбив свого знайомого Рубльова. Після скоєння вбивства він побачив на руці вбитого коштовний годинник і забрав його. Барко був засуджений за скоєння умисного вбивства з корисливих мотивів (п.6, ч.2, ст.115 КК України). Адвокат в касаційній скарзі просив перекваліфікувати дії Барка на ч.1 ст.115 КК України. Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони злочину, який вчинив Барко. Чи має бути задоволене клопотання адвоката? Рішення мотивуйте.

Задача 2

Шведов підмовив неповнолітніх Крупника та Ганжу вчинити ряд крадіжок з квартир громадян на других поверхах будинків. При цьому Крупник або Ганжа влазили до квартир через кватирку вікна і передавали викрадені речі Шведову. На час вчинення крадіжок Крупнику і Ганжі не виповнилося 14 років. Яку роль виконував кожен із учасників крадіжки відповідно до ст. 27 КК України?

Тема № 32

Практична частина

Задача 1

П'яні Скрипник, Гришко і Поросюк близько 2-ї години ночі на вулиці порушували громадський порядок, кричали, лаялись. Міліціонер Саленко, який ніс службу з охорони громадського порядку, почав вимагати, щоб вони припинили хуліганські дії. Але ті не лише не виконали його вимог, а почали з ним сперечатись, ображали його, висловлюючись при цьому нецензурними словами. Саленко умовляв їх розійтись. Хулігани продовжували на нього наступати, а Гришко з блискучим предметом у руці наблизився впритул і робив спроби його схопити. Саленко відступав, продовжуючи вимагати від хуліганів припинити свої дії. Вбачаючи безпосередню загрозу нападу і боячись, що

хулігани заволодіють його зброєю, Саленко, попередивши, що стрілятиме, зробив два попереджувальні постріли в повітря. У той момент, коли Гришко ще раз спробував схопити Саленка, останній вистрілив утретє і попав у Скрипника, який стояв поруч з Гришком. Від отриманого поранення Скрипник у лікарні помер.

Чи підпадають дії Саленка під обставини, що виключають злочинність діяння?

Задача 2

Робітник заводу «Автоливмаш» Присидько, скориставшись відсутністю касира, проник у приміщення каси підприємства, звідки таємно викрав гроші, в сумі 5 тис. гривень.

Чи є дії Присидька злочинними, враховуючи ознаки злочину і чи є підстави для притягнення вказаного працівника до кримінальної відповідальності?

Тема № 33

Практична частина

Задача 1

Тракторист Лещев, перебуваючи у стані сп'яніння, посадив до кабіни трактора Новикова, який теж був напідпитку. Під час руху Новикову стало погано, і він попросив Лещева зупинитися. Той почав зупиняти трактор, але Новиков, не дочекавшись повної зупинки, на ходу відкрив двері кабіни і випав з неї, вдарившись при цьому об землю, внаслідок чого отримав розрив селезінки, інші тілесні ушкодження, а згодом помер.

Чи є в діях Лещева вина і чи підпадають вони під ознаки складу злочину, передбаченого ст. 286 КК?

Задача 2

17-річний Хуцко підмовив 13-річних Івашина та Карнаухова вчинити кілька крадіжок із дачних будинків громадян. Під час вчинення останньої крадіжки, коли всі троє перебували у дачному будинку Коровіна, несподівано з'явився останній. Хуцко дав Івшину та Карнаухову наказ зв'язати Коровіна, що ті й зробили. Забравши домашніх речей на суму понад 1800 грн., Хуцко, Івашин та Карнаухов залишили будинок.

Ознайомтеся зі статтями 185, 186, і 304 КК.

Хто являється суб'єктом розкрадань? Чи може Хуцко нести відповідальність за ст. 304 КК?

Тема № 34

Практична частина

Задача 1

Повертаючись уночі додому, Гавришко мав іти через яр, в якому, як неодноразово повідомляли правоохоронні органи здійснюються розбійні напади. Спускаючись туди і побоюючись, що на нього можуть напасти, він розкрив складаного ножа. В яру Гавришко зустрів Орлика і Прохоренка, які йшли з роботи. Зіткнувшись з Орликом, який ніс метрові заготовки (металеві)

для укріплення дверей свого гаража, Гавришко завдав йому ножем удару в груди, заподіявши тяжкі тілесні ушкодження. У міліції він пояснив свої дії тим, що Орлик і Прохоренко здалися йому грабіжниками і він захищався від вказаних осіб..

Чи перебував Гавришко у стані необхідної оборони?

Задача 2

За відкрите викрадення чужого майна, не поєднане з насильством, проти Сорокіна було порушено кримінальну справу. Під час її розслідування він захворів на психічне захворювання, яке позбавило його можливості усвідомлювати свої дії. Сорокіна направили на лікування до психіатричної лікарні. Через 2 роки вінвилікувався.

Чи може Сорокін бути притягнутий до кримінальної відповідальності та відбувати покарання ?

Тема № 35

Практична частина

Задача 1

Гунько, припиняючи спробу Крамаренка і Міщенка незаконно заволодіти його автомобілем, пострілами з мисливської рушниць заподіяв обом тяжкі тілесні ушкодження. Була порушена кримінальна справа за ст. 124 КК. На досудовому слідстві і під час судового розгляду Гунько давав правдиві показання стосовно фактичної сторони скоєного ним. Матеріалами справи встановлено, що Гунько позитивно характеризується за місцем роботи та проживання, понад 15 років утримує хвору дружину, допомагає старим батькам.

Чи може бути Гунько звільнений від покарання і на якій підставі?

Задача 2

Гуденко був засуджений за ч. 2 ст. 121 КК за умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, до позбавлення волі на строк - 7 років. Відбувши 4 роки 9 місяців Гуденко подав у суд клопотання в якому просив умовно - достроково звільнити його від відбування покарання, так як він позитивно характеризується, до роботи ставиться сумлінно, є членом гуртка художньої самодіяльності.

Яке рішення може прийняти суд, розглядаючи вказане клопотання ?

Тема № 36

Практична частина

Задача 1

Місцевим судом Худика засуджено за ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 190 КК за пособництво в шахрайстві, вчиненому в особливо великих розмірах. Йому призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років і 6 місяців з конфіскацією всього майна, яке є його власністю. При розгляді справи встановлено, що Худик уперше вчинив злочин, виконував у ньому як співучасник не основну роль, є інвалідом II групи, у вчиненому щиро покаявся.

Чи може суд звільнити Худика від відбування покарання, якщо так, на якій підставі ?

Задача 2

Неповнолітні Зарицький та Сергієнко уночі у дворі будинку намагалися викрасти ковпаки з коліс автомобіля Ноздратенка, який перебував у своїй квартирі на другому поверсі будинку. Почувши у дворі підозрілий шурхіт, Наздратенко вийшов на балкон і двічі вистрелив з мисливської рушниці в напрямку Зарицького, наказавши йому підняти руки. Виконавши цю вимогу, той почав просити Ноздратенка не стріляти, оскільки він нічого не зробив. Але Наздратенко, щоб затримати крадіїв ще двічі вистрілив у Зарицького, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження.

Чи можна вважати, що Ноздратенко діяв у стані необхідної оборони?

Тема № 37

Практична частина

Задача 1

Сталенко почув уночі, що хтось ходить по горищу його будинку. Він зарядив рушницю, вийшов на подвір'я і крикнув: «Хто там?» Невідомий зіскочив з горища і сховався за рогом будинку, а потім кинувся на Сталенка. Останній вистрілив у нього і вбив. Убитим виявився Федоренко, неодноразово раніше судимий за крадіжки.

Чи підпадають дії Сталенка під обставини, що виключають злочинність діяння?

Задача 2

15-річний Симак умисно заподіяв своєму однокласнику легке тілесне ушкодження, тобто вчинив злочин, передбачений ч.1 ст.125 КК. Керуючись ч.1 ст.97 слідчий звільнив Симака від кримінальної відповідальності.

Дайте правовий аналіз наведеному.

Тема № 38

Практична частина:

Задача 1

17-річний Оборський вступив у банду і в її складі вчинив кілька нападів на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму в особливо великих розмірах. Оборський був звільнений від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру..

Чи правильно поступив суд?

Задача 2

Панфілов під час сварки з матір'ю своєї дружини Сич на ґрунті неприязних стосунків завдав їй молотком два удари по голові, спричинивши закриті переломи кісток склепіння й основи черепа, від чого Сич через 25 днів померла в лікарні.

За висновком судово-медичної експертизи, смерть Сич настала від гнійного запалення легенів, чому сприяло тривале пасивне положення її тіла під час

перебування в лікарні у зв'язку із травмою голови, а також ряду патологічних змін з боку серцево-судинної системи.

Чи є об'єктивна сторона в діянні Панфілова і якими ознаками вона характеризується?

Тема № 39

Практична частина

Задача 1

Михайлів, з помсти, вирішивши знищити майно свого сусіда, підпалив його хату. Коли почалася пожежа, Михайлів перелякався відповідальності і став заливати вогонь водою. Пожежу було ліквідовано. Але вогнем було завдано матеріальної шкоди на незначну суму.

Дайте кримінально-правову характеристику поведінці Михайліва.

Задача 2

Громадянин Португалії порушив правила безпеки дорожнього руху, що призвело до смерті пішохода в м. Києві. Він був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 286 КК України.

Які принципи дії кримінального закону буде застосований і дайте його характеристику?

Тема №40

Практична частина

Задача 1

Старший черговий підстанції електромережі Попов, одержавши повідомлення про обрив проводів на одному з будівельних майданчиків, не вимкнув струм у лінії, а направив для усунення пошкодження чергових електромонтерів Бакатіна та Довбню. На територію майданчика самовільно проникли діти, і один з них — Сашко, доторкнувшись до обірваного проводу, помер на місці від ураження електричним струмом.

Ознайомтеся зі статтями 271 і 272 КК. Чи є в діянні Попова об'єктивна сторона злочину і якого?

Задача 2

Власенко - "зłodій в законі"- після звільнення з місця позбавлення волі створив злочинну групу, яка контролювала злочинність в місті. За структурою група була поділена на секції, кожна з яких займалася своїм видом злочинної діяльності. Власенко виплачував щомісячно значні грошові суми депутату міської Ради Вовчуку та начальнику МВ міліції Лисенку за прикриття.

Сам Власенко безпосередньої участі у вимаганнях та розбійних нападах не приймав, а всі накази передавав через свого радника, колишнього юрисконсульта Гусака.

Визначіть форму співучасті та види співучасників.

Тема №41

Практична частина

Задача 1

Гаркуша, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вночі проник через вікно веранди у будинок Митюка з метою викрасти його майно. Перебуваючи у житлі, він склав у портфель різні цінні речі на суму 2000 грн., а також 470 доларів США, а потім знайшов ще кілька пляшок коньяку. Гаркуша випив одну пляшку і внаслідок сп'яніння відразу заснув. У такому стані його виявив потерпілий, який через деякий час повернувся додому, і викликав працівників міліції.

Як кваліфікувати дії Гаркуши, виходячи із стадій вчинення злочину?

Задача 2

П'яні Скрипник, Гришко і Поросюк близько 2-ї години ночі на вулиці порушували громадський порядок, кричали, лаялись. Міліціонер Саленко, який ніс службу з охорони громадського порядку, почав вимагати, щоб вони припинили хуліганські дії. Але ті не лише не виконали його вимог, а почали з ним сперечатись, ображали його, висловлюючись при цьому нецензурними словами. Саленко умовляв їх розійтись. Хулігани продовжували на нього наступати, а Гришко з блискучим предметом у руці наблизився впритул і робив спроби його схопити. Саленко відступав, продовжуючи вимагати від хуліганів припинити свої дії. Вбачаючи безпосередню загрозу нападу і боячись, що хулігани заволодіють його зброєю, Саленко, попередивши, що стрілятиме, зробив два попереджувальні постріли в повітря. У той момент, коли Гришко ще раз спробував схопити пістолет Саленка, останній вистрілив утретє і попав у Скрипника, який стояв поруч з Гришком. Від отриманого поранення Скрипник у лікарні помер.

Чи підпадають дії Саленка під обставини, що виключають злочинність діяння?

Тема № 42

Практична частина

Задача 1

Гаркуша, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вночі проник через вікно веранди у будинок Митюка з метою викрасти його майно. Перебуваючи у житлі, він склав у портфель різні цінні речі на суму 2000 грн., а також 470 доларів США, а потім знайшов ще кілька пляшок коньяку. Гаркуша випив одну пляшку і внаслідок сп'яніння відразу заснув. У такому стані його виявив потерпілий, який через деякий час повернувся додому, і викликав працівників міліції.

Як кваліфікувати дії Гаркуши, виходячи із стадій вчинення злочину?

Задача 2

Визначте ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст.186, 187,189, 197 КК.

Тема № 43

Практична частина

Задача 1

Чародій придбав фарбу, інструменти, папір і ножами займався плавленням металу для кліше, щоб виготовити підроблені гроші. Всі пристосування та сировину він зберігав в недобудованій частині свого будинку.

Під час обшуку фальшивих грошей не виявили.

Визначіть стадію скоєння злочину.

Задача 2

Дмитришин, тренер з кікбоксингу, за плату тренував членів озброєної організованої злочинної групи, яка здійснювала розбійні напади на заможних громадян, займалася вимаганням майна та «вибиванням» боргів. Він же підмовив свого товариша Онищенка, майстра спорту зі стендової стрільби, проводити тренування цієї групи зі стрільби з різних видів зброї. Про те, що вони тренують членів злочинної організації, Дмитришин та Онищенко знали, але правоохоронним органам про злочини, які вчинила організована група не повідомили.

Чи має місце співучасть між Дмитришином, Онищенком та злочинною групою?

Тема № 44

Практична частина

Задача 1

Проаналізуйте ст.ст.296, 289 та 263 КК, проаналізуйте об'єктивну їх сторону та визначте які додаткові ознаки включає даний елемент складу злочину та з'ясуйте їх значення.

Задача 2

Під час обідньої перерви троє грабіжників в масках та з газовими пістолетами проникли в банк і погрожуючи ними касиру пред'явили вимогу видати гроші. Касир розгубилася і в порушення відомчих інструкцій відкрила сейф та видала їм 18 000 грн.

Дайте кримінально-правову оцінку діям касира.

Тема № 45

Практична частина

Задача 1

Гречко був засуджений за ч.2 п.6 ст.115 КК до довічного позбавлення волі. Після відбуття ним 15 років мати Гречка подала суду клопотання про заміну засудженому довічного позбавлення волі на більш м'яке покарання.

Яке рішення може мати місце в даному випадку?

Задача 2

Волін і Потоцький прийшли на залізничний вокзал з метою скоєння крадіжки. Знаходячись в залі очікування, вони побачили, як два чоловіки доручають жінці з дитиною подивитись за їх валізою. Скориставшись неухважністю жінки, вони вкрали валізу. В безлюдному місці, роздивляючись валізу, вони почули звук

годинникового механізму. Волін і Потоцький віднесли валізу в міліцію, де в ній було знайдено та знешкоджено саморобний вибуховий пристрій. Як з'ясувало слідство, цей пристрій виготовили Павленко і Сидоренко, які мали намір здійснити вибух у поїзді для дестабілізації суспільно-політичної обстановки.

Хто з названих осіб підлягає кримінальній відповідальності? З'ясуйте стадії вчинення суспільно-небезпечних діянь.

Тема № 46

Практична частина

Задача 1

Мишко був засуджений за незаконне заволодіння транспортним засобом на 3 роки позбавлення волі з відстрочкою виконання вироку. Через два місяці після вступу вироку в законну силу він знову незаконно заволодів транспортним засобом, за який його було засуджено на 5 років позбавлення волі.

Після вступу вироку в силу було встановлено, що до засудження за перший угон, Мишко вчинив крадіжку індивідуального майна, за яку вироком суду його було засуджено до 2 років позбавлення волі.

З'ясуйте порядок і терміни призначення покарання Мишку ?

Задача 2

Панфілов під час сварки з матір'ю своєї дружини Сич на ґрунті неприязних стосунків завдав їй молотком два удари по голові, спричинивши закриті переломи кісток склепіння й основи черепа, від чого Сич через 25 днів померла в лікарні.

За висновком судово-медичної експертизи, смерть Сич настала від гнійного запалення легенів, чому сприяло тривале пасивне положення її тіла під час перебування в лікарні у зв'язку із травмою голови, а також ряду патологічних змін з боку серцево-судинної системи.

Чи є об'єктивна сторона в діянні Панфілова і якими ознаками вона характеризується?

Тема № 47

Практична частина

Задача 1

Михайлів, з помсти, вирішивши знищити майно свого сусіда, підпалив його хату. Коли почалася пожежа, Михайлів перелякався відповідальності і став заливати вогонь водою. Пожежу було ліквідовано. Але вогнем було завдано матеріальної шкоди на незначну суму.

Дайте кримінально-правову характеристику поведінці Михайліва.

Задача 2

Павлик проник у приміщення комерційної фірми "Арсен". Завдавши тілесні ушкодження охороннику Литвиненку, він зв'язав його електропроводом та замотав голову шторами. Після цього зламав металевий сейф, вкравши з нього 1250 доларів США. Литвиненко помер від асфіксії.

Під час слідства Варин не визнав себе винним у вбивстві Литвиненка пояснюючи це тим, що не думав, що потерпілий може задихнутись.

Дайте повний аналіз суб'єктивної сторони злочину.

Тема № 48

Практична частина

Задача 1

Сталенко почув уночі, що хтось ходить по горищу його будинку. Він зарядив рушницю, вийшов на подвір'я і крикнув: «Хто там?» Невідомий зіскочив з горища і сховався за рогом будинку, а потім кинувся на Сталенка. Останній вистрілив у нього і вбив. Убитим виявився Федоренко, неодноразово раніше судимий за крадіжки.

Чи підпадають дії Сталенка під обставини, що виключають злочинність діяння?

Задача 2

Тракторист Лещев, перебуваючи у стані сп'яніння, посадив до кабіни трактора Новикова, який теж був напідпитку. Під час руху Новикову стало погано, і він попросив Лещева зупинитися. Той почав зупиняти трактор, але Новиков, не дочекавшись повної зупинки, на ходу відкрив двері кабіни і випав з неї, вдарившись при цьому об землю, внаслідок чого отримав розрив селезінки, інші тілесні ушкодження, а згодом помер.

Чи є в діях Лещева вина і чи підпадають вони під ознаки складу злочину, передбаченого ст. 286 КК?

Тема № 49

Практична частина

Задача 1

15-річний Симак умисно заподіяв своєму однокласнику легке тілесне ушкодження, тобто вчинив злочин, передбачений ч.1 ст.125 КК. Керуючись ч.1 ст.97 слідчий звільнив Симака від кримінальної відповідальності.

Дайте правовий аналіз наведеному.

Задача 2

Власенко – «злодій в законі» - після звільнення з місця позбавлення волі створив злочинну організацію, яка контролювала злочинність в місті. За структурою організація була поділена на групи, кожна з яких займалася своїм видом злочинної діяльності. Власенко виплачував щомісячно значні грошові суми депутату міської Ради Вовчуку та начальнику МВ УМВС Лисенку за прикриття. Сам власенко безпосередньої участі в злочинах не брав, а всі накази передавав через радників. Визначіть форму співучасті та види співучасників.

Тема №50

Практична частина

Задача 1

Раніше судимий Войтенко зробив своїй знайомій пропозицію вийти за нього заміж. Однак вона відмовила йому, зіславшись на те, що кохає і вже дала згоду

вийти заміж за Кузенка. Войтенко вирішив вбити Кузенка. З цією метою він придбав пістолет та патрони, який зберігав у своїй квартирі. Проте, позбавити життя Кузенка він так і не зміг тому, що зброю в нього вилучили працівники міліції.

Чи підлягає Войтенко кримінальній відповідальності?

Задача 2

Гуденко був засуджений за ч. 2 ст. 121 КК за умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, до позбавлення волі на строк - 7 років. Відбувши 4 роки 9 місяців Гуденко подав у суд клопотання в якому просив умовно - достроково звільнити його від відбування покарання, так як він позитивно характеризується, до роботи ставиться сумлінно, є членом гуртка художньої самодіяльності.

Яке рішення може прийняти суд, розглядаючи вказане клопотання ?

Тема № 51

Практична частина

Задача 1

В 16-річному віці Сименко був засуджений за крадіжку майна строком на 6 років. Через півтора року, після відбуття покарання він подав клопотання про зняття з нього судимості. Суд відмовив в клопотанні.

Чи правильно поступив суд?

Задача 2

Під час роботи в радіомайстерні Урюпін випадково доторкнувся до паяльника, з яким тільки-но працював Отрошко. Від несподіваного опіку та болю Урюпін різко відсмикнув руку і наніс ліктем удар в око Федорову, який сидів позаду. Внаслідок травми Федоров втратив зір на одне око.

Чи є дії Урюпіна злочинними. Аргументуйте відповідь?

Тема № 52

Практична частина

Задача 1

Гаврилова, яка була вагітною, вирішила позбутися дитини. Після народження вона викинула її з вікна восьмого поверху гуртожитку, в якому проживала. Судово-медична експертиза встановила, що дитина народилася мертвою.

Якою має бути кримінально-правова оцінка дій Гаврилової, враховуючи, передбачені кримінальним законом стадії вчинення злочину?

Задача 2

Шведов підмовив неповнолітніх Крупника та Ганжу вчинити ряд крадіжок з квартир громадян на других поверхах будинків. При цьому Крупник або Ганжа влазили до квартир через кватирку вікна і передавали викрадені речі Шведову. На час вчинення крадіжок Крупнику і Ганжі не виповнилося 14 років. Яку роль виконував кожен із учасників крадіжки відповідно до ст. 27 КК України?

Тема № 53

Практична частина

Задача 1

Неповнолітні Зарицький та Сергієнко уночі у дворі будинку намагалися викрасти ковпаки з коліс автомобіля Ноздратенка, який перебував у своїй квартирі на другому поверсі будинку. Почувши у дворі підозрілий шурхіт, Наздратенко вийшов на балкон і двічі вистрелив з мисливської рушниці в напрямку Зарицького, наказавши йому підняти руки. Виконавши цю вимогу, той почав просити Ноздратенка не стріляти, оскільки він нічого не зробив. Але Наздратенко, щоб затримати крадіїв ще двічі вистрелив у Зарицького, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження.

Чи можна вважати, що Ноздратенко діяв у стані необхідної оборони?

Задача 2

Козаченко з метою вчинення крадіжки з магазину зателефонував туди сторожу Мартику і повідомив, що у його дружини почалися пологи. Коли той побіг додому, залишивши магазин без охорони, Козаченко підійшов до магазину, але крадіжку вчинити не зміг, бо в цей час біля магазину перебувала група підлітків, які розпивали спиртні напої і співали.

Як кваліфікувати дії Козаченка, виходячи із стадій вчиненого злочину ?

Тема № 54

Практична частина

Задача 1

Горбатюк робив ремонт в квартирі Іванчуків і побачив дорогі антикварні речі. В нього виник задум здійснити крадіжку, про який він розповів знайомим Галкіну і Рокоту. Про це стало відомо органам міліції. Обґрунтуйте, чи є підстави вважати зазначене діяння стадією вчинення злочину, якщо так, то якою?

Задача 2

Осипко зайшов в торговий зал овочевого магазину і скориставшись відсутністю продавця, схопив з прилавка два кавуни і викрав їх.

Чи являється діяння, вчинене Осипком злочином ? Рішення мотивуйте.

Тема № 55

Практична частина

Задача 1

Барко з ревнощів, знаходячись в нетверезому стані, вбив свого знайомого Рубльова. Після скоєння вбивства він побачив на руці вбитого коштовний годинник і забрав його. Барко був засуджений за скоєння умисного вбивства з корисливих мотивів (п.6, ч.2, ст.115 КК України). Адвокат в касаційній скарзі просив перекваліфікувати дії Барка на ч.1 ст.115 КК України. Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони злочину, який вчинив Барко. Чи має бути задоволене клопотання адвоката? Рішення мотивуйте.

Задача 2

Гречко у серпні 2001 року, перебуваючи на дискотеці, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства вчинив злочин, передбачений ч.1 ст. 206 КК України (в редакції 1960р.). На час розслідування справи, дане діяння, у зв'язку із набранням чинності КК 2001 року, було декриміналізовано.

Який закон підлягає застосуванню і яким правилом слід керуватися в даному випадку?

Тема № 56

Практична частина

Задача 1

Крипко, який працював токарем на заводі, перебуваючи в стані сп'яніння вночі проник у приміщення продуктового магазину, де викрав алкогольні напої та консерви на суму 320 грн. тобто вчинив злочин, передбачений ч.3 ст.185 який карається позбавленням волі на строк до 6 років.

Колектив заводу, враховуючи що Крипко ніколи не порушував дисципліни, не вчиняв правопорушень заявив клопотання про передачу його на поруки.

Чи підлягає клопотання задоволенню? Що передбачає чинне кримінальне законодавство з приводу розв'язання даного клопотання?

Задача 2

Прокопенко, повертаючись додому, зустрів біля будинку сусіда Карпика. Через неприязні стосунки між ними вкотре виникла сварка. Коли Карпик почав його ображати, принижувати рідних Прокопенко, під впливом сильного душевного хвилювання завдав Карпику середньої тяжкості тілесні ушкодження (ст.122КК). Після цього, Прокопенко з'явився в міліції і повідомив про факт побиття. На досудовому слідстві Прокопенко активно сприяв розкриттю злочину, а під час судового розгляду заявив, що він щиро кається у вчиненому.

Чи може суд за вказаних обставин призначити Прокопенку покарання, якщо так, то які правила повинен застосувати даний орган і яке остаточне покарання може бути призначено ?

Тема № 57

Практична частина

Задача 1

Григоренко був притягнутий до кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки колективного майна. Слідчий кваліфікував його дії як вчинені повторно на підставі того, що раніше, 12 років тому, Григорович був засуджений за вчинення крадіжки особистого майна громадян до 3 років позбавлення волі.

Чи правильно кваліфіковані слідчим дії Григоренка?

Задача 2

Неповнолітній Федін був засуджений за вчинення крадіжки наручного годинника. При цьому суд кваліфікував його дії як вчинені повторно у зв'язку з

тим, що раніше Федін декілька разів вчиняв крадіжки індивідуального майна, однак від кримінальної відповідальності був звільнений із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Визначте правильність кваліфікації судом дій Федіна.

Тема № 58

Практична частина

Задача 1

Чижів, знаходячись вдома, почув під вікнами крик з проханням про допомогу. Виглянувши у вікно він побачив, що два нетверезих чоловіки чіпляються до дівчини та наносять її руками удари. Чижів вибіг на вулицю та застосувавши прийоми кинув одного з чоловіків на землю, від чого той одержав легкі тілесні ушкодження.

Чи підлягає Чижів кримінальній відповідальності? Рішення мотивуйте.

Задача 2

Дмитришин, тренер з кікбоксингу, за плату тренував членів озброєної організованої злочинної групи, яка здійснювала розбійні напади на заможних громадян, займалася вимаганням майна та «вибиванням» боргів. Він же підмовив свого товариша Онищенка, майстра спорту зі стендової стрільби, проводити тренування цієї групи зі стрільби з різних видів зброї. Про те, що вони тренують членів злочинної організації, Дмитришин та Онищенко знали, але правоохоронним органам про злочини, які вчинила організована група не повідомили.

Чи має місце співучасть між Дмитришином, Онищенком та злочинною групою?

Тема № 59

Практична частина

Задача 1

Громадянин Португалії порушив правила безпеки дорожнього руху, що призвело до смерті пішохода в м. Києві. Він був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 286 КК України.

Які принципи дії кримінального закону буде застосований і дайте його характеристику?

Задача 2

Під час обідньої перерви троє грабіжників в масках та з газовими пістолетами проникли в банк і погрожуючи ними касиру пред'явили вимогу видати гроші. Касир розгубилася і в порушення відомчих інструкцій відкрила сейф та видала їм 18 000 грн.

Дайте кримінально-правову оцінку діям касира.

Тема №60

Практична частина

Задача 1

Карпик знаходився у ворожих стосунках із своєю тещею Боднаренко. Після чергової сварки він вирішив її отруїти. З цією метою, в незнайомого чоловіка він придбав отруту, яку підсипав в їжу тещі. Однак смерть не настала. Пізніше було з'ясовано, що під виглядом отрути Карпику було продано порошок крейди.

Чи підлягає Карпик кримінальній відповідальності?

Задача 2

Барко з ревнощів, знаходячись в нетверезому стані, вбив свого знайомого Рубльова. Після скоєння вбивства він побачив на руці вбитого коштовний годинник і забрав його.

Барко був засуджений за скоєння умисного вбивства з корисливих мотивів (п. 6, ч.2, ст. 115 КК України). Адвокат в касаційній скарзі просив перекваліфікувати дії Барка на ч. 1 ст.115 та 185 КК України.

Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони злочину, який вчинив Барко. Чи має бути задоволене клопотання адвоката?

Тема № 61

Практична частина

Задача 1

Коваленко, прийшовши на дискотеку в нетверезому стані, почав чіплятися до Сосніної. Її знайомий Кичмор зробив йому зауваження. За це Коваленко вдарив його в обличчя, заподіявши легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я, а потім, щоб уникнути затримання, пішов з дискотеки. На автобусній зупинці, побачивши знайомого Сердюка, Коваленко підійшов до нього і через неприязні стосунки, які склалися між ними до того побив його, заподіявши потерпілому легкі тілесні ушкодження, що не спричинили короточасного розладу здоров'я.

Ознайомтеся зі ст. 296 КК та ст.125 КК. Скільки злочинів вчинив Коваленко і чиє в його діях множинність, якщо так, то яка ?

Задача 2

Гречко був засуджений за ч.2 п.6 ст.115 КК до довічного позбавлення волі. Після відбуття ним 15 років мати Гречка подала суду клопотання про заміну засудженому довічного позбавлення волі на більш м'яке покарання.

Яке рішення може мати місце в даному випадку ?

Тема №62

Практична частина

Задача 1

Андрієнко та Іваненко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, із хуліганських спонукань побили Зубача кулаками і ногами, заподіявши йому перелом кісток носа з розкритом хряща (середньої тяжкості тілесного ушкодження) і численні синці обличчя і тулуба. Від гострого малокрів'я,

викликаного тривалою і значною носовою кровотечею внаслідок захворювання крові – порушення її згортання (гомофілія), Зубач помер.

Чи знаходяться дії Андрієнка та Іваненка в причинному зв'язку з настанням смерті Зубача ?

Задача 2

Сталенко почув уночі, що хтось ходить по горищу його будинку. Він зарядив рушницю, вийшов на подвір'я і крикнув: «Хто там?» Невідомий зіскочив з горища і сховався за рогом будинку, а потім кинувся на Сталенка. Останній вистрілив у нього і вбив. Убитим виявився Федоренко, неодноразово раніше судимий за крадіжки.

Чи підпадають дії Сталенка під обставини, що виключають злочинність діяння ?

Тема № 63

Практична частина

Задача 1

Павелко була засуджена за ч. 2 ст. 119 КК до позбавлення волі на строк 7 років. Через 2 роки після початку відбування покарання вона завагітніла і через 6 місяців після цього була звільнена від відбування покарання. Разом з батьками вона забезпечувала належні умови для виховання дитини, однак через рік вона (дитина) померла.

Чи правильно поступив суд, звільнивши Павелко і якими нормами повинен був керуватися ? Які наслідки тягне для Павелко смерть дитини?

Задача 2

Водій вантажної автомашини Онисько на залізничному переїзді не помітив, що причіп його автомашини відірвався та залишився на колії.

Машиніст тепловоза Григоренко, який вів потяг під ухил, розвинув швидкість, що була заборонена на цій ділянці шляху. На зауваження помічника про це - відповів: " Не перший раз. В разі чого загальмуємо."

Помітивши на переїзді причіп Григоренко почав аварійне гальмування, але швидкість була дуже велика і зіткнення запобігти не вдалось. Внаслідок аварії стався вилів чотирьох цистерн аміаку, які були в складі потягу. Це викликало необхідність евакуації мешканців села, що знаходилося неподалік.

Здійсніть аналіз суб'єктивної сторони діяння Ониська та Григоренка.

Тема № 64

Практична частина

Задача 1

Горбатюк робив ремонт в квартирі Іванчуків, де побачив дорогі антикварні речі. В нього виник задум здійснити крадіжку, про який він розповів своїм знайомим Галкіну і Рокоту.

Про це стало відомо також органам міліції.

Чи підлягає Горбатюк кримінальній відповідальності?

Задача 2

В 16-річному віці Сименко був засуджений за крадіжку майна строком на 6 років. Через півтора року, після відбуття покарання він подав клопотання про зняття з нього судимості. Суд відмовив в клопотанні.

Чи правильно поступив суд?

Тема № 65

Практична частина

Задача 1

Доменка було притягнуто до кримінальної відповідальності за те, що він проник у квартиру Ковбаса, де викрав пістолет системи "ПМ", яким того було нагороджено в Афганістані. Після вчинення крадіжки Доменко вчинив напад на водія приватного таксі Лютова, щоб заволодіти автомашиною, яку мав намір в подальшому використати під час запланованого ним розбійного нападу. Під час нападу на Лютова Доменко вбив його з викраденого пістолета "ПМ".

Вирішіть питання про максимальний розмір покарання, який суд може застосувати до Доменко?

Задача 2

Ракова було засуджено до довічного позбавлення волі за вчинення умисного вбивства з обтяжуючими обставинами. Відбувши 20 років, в порядку помилування, йому цю міру покарання було замінено на позбавлення волі на строк 25 років.

Чи відповідає чинному законодавству обране ракову покарання?

Тема № 66

Практична частина

Задача 1

Панфілов під час сварки з матір'ю своєї дружини Сич на ґрунті неприязних стосунків завдав їй молотком два удари по голові, спричинивши закриті переломи кісток склепіння й основи черепа, від чого Сич через 25 днів померла в лікарні.

За висновком судово-медичної експертизи, смерть Сич настала від гнійного запалення легенів, чому сприяло тривале пасивне положення її тіла під час перебування в лікарні у зв'язку із травмою голови, а також ряду патологічних змін з боку серцево-судинної системи.

Чи є об'єктивна сторона в діянні Панфілова і якими ознаками вона характеризується?

Задача 2

В 16-річному віці Сименко був засуджений за крадіжку майна строком на 6 років. Через півтора року, після відбуття покарання він подав клопотання про зняття з нього судимості. Суд відмовив в клопотанні.

Чи правельно поступив суд?

Тема № 67

Практична частина

Задача 1

З привласнення чужого майна в особливо великих розмірах неповнолітнього Горобця, згідно санкції статті, засуджено до позбавлення волі на 8 років з конфіскацією майна, яке є його власністю. Серед майна був жилий будинок у сільській місцевості.

Дайте кримінальну-правову характеристику рішенням суду.

Задача 2

Колесника, що працював заступником декана одного з факультетів медичного інституту, визнано винним у одержанні хабара, вчиненому повторно. За ч.2 ст.368 КК України його засуджено до позбавлення волі на строк 6 років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виховними функціями, на строк 3 роки, позбавлено звання капітана медичної служби запасу, вченого звання доцента та наукового ступеня кандидата медичних наук.

Дайте оцінку рішенням суду.

Тема №68

Практична частина

Задача 1

Ракова було засуджено до довічного позбавлення волі за вчинення умисного вбивства з обтяжуючими обставинами. В порядку помилування цю міру покарання йому було замінено позбавленням волі на строк 25 років .

Чи відповідає чинному законодавству обране Ракову покарання?

Задача 2

В ухвалі суду в справі Тошина зазначено: «Вина Тошина у вчиненні умисного вбивства способом, небезпечним для життя багатьох осіб, і хуліганства повністю підтверджена, але у зв'язку з тим, що він вчинив ці дії у стані неосудності, кримінальна справа відносно нього підлягає закриттю, а сам Тошин – госпіталізації до психіатричного закладу із посиленням наглядом».

Дайте оцінку наведеному витягу з ухвали суду.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Бондаренко НА., Мирошніченко НА., Терентьєв В.И. Уголовное право Украины. Общая часть. Конспект лекций. - Одесса-Николаев. -2001. -83 с.
2. Гришук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006.
3. Кримінальне право України Загальна частина: Підручник для студентів вигд. навч. закладів / [М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Гав-риш СБ., Кривоченко Л.М., Ломако В А., Панов М.І., Сташис В.В., Тацій В.Я., Тихий В.П.];/ За ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація. - К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2001. - 413 [1] с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. посібник / Михайлов Олександр Євгенович. Київський національний економічний ун-т. - К.: КНЕУ, 2003. - 279 с
5. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. - метод, посіб. для самот. вивч. дисципліни / Іванов Юрій Феодосійович. Київський національний економічний ун-т — К.: КНЕУ, 2003. — 354 с
6. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. - метод, посіб. / Якимчук М. К., Нежурбіда С І. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці: Рута, 2004. — 100 с
7. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. (Ю. В. Александров, В. І. Антипов, В. М. Володько). Вид. 3-тє, переробл. та допов. / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – К.: Юридична Думка, 2004.
8. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. - метод, посіб. / Дудченко Оксана Сергіївна, Полулях Василь Володимирович. Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин: Видавництво НДУ ім.М.Гоголя, 2005. - 210 с
9. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. професорів М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перер. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005.
- 10.Кримінальне право України (Загальна частина): Навч. посібник для студ. юрид. спец, вищ, навч. закладів / Хохлова І. В., Шем'яков О. П. Макіївський економіко-гуманітарний ін-т. — Донецьк: Норд-Прес, 2005. — 218 с
- 11.Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студ юрид. вузів і фак. – К.: А.С.К., 2001.
- 12.Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред.

- В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Видання третє. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2006.
13. Сучасне кримінальне право України- нормативно-правові документи та судово-слідча практика: Хрестоматія / Упорядники: А.В. Савченко та ін. - К.: Вид. Паливода А.В., 2005. - 496 с.
14. Уголовное право Украины: Учебник. Общая часть / [Авторский коллектив: Александров Ю.В., Антипов В.И., Володько Н.В., Дудоров А.А., Клименко В.А., Коробенко В.Н., Мельник ИМ., Музыка А.А., Навроцкий В. А., Осадчий В.И., Останин В.А., Приходьмо ТМ., Савченко А.В., Стрельцов ЕЛ., Терещук А.В., Хавронюк Н.И., Чубарев В.Л., Шепелева Н.В.] / Отв. ред.: Я.Ю.Кондадьев. - К: Атика. -2002. - 448 с.
15. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге видання, доповнене та перероблене. – К.: Атака, 2009. – 512 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К.: А.С.К., 2006.
17. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За загальною редакцією Гончаренка В. Г., Андрушка П. П. – Книга 1. Загальна частина. – К.: «Форум», 2005.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 3-є вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атика, 2005.

Список вітчизняних нормативно-правових актів, які повинні використовуватись при написанні курсових робіт згідно тематик

1. Конституція України (із змінами та доповненнями) від 28.06.1996 року.
2. Кримінальний кодекс України (зі змінами та доповненнями) від 05 квітня 2001 року.
3. Кримінальний процесуальний кодекс.
4. Кримінально-виконавчий кодекс.
5. Цивільний кодекс.
6. Закон України «Про дію міжнародних договорів на території України» від 10 грудня 1991 року.
7. Закон України «Про правонаступництво» від 12 вересня 1991 року.
8. Закон України «Про міжнародні договори України» від 22 грудня 1993 р.
9. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990р.
10. Закон України «Про СБУ» від 25 березня 1992 р.
11. Закон України «Про розвідувальні органи України» від 22 березня 2001р.
12. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р.
13. Закон України «Про громадянство» від 18 січня 2001 р.

14. Закон України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 р.
15. Закон України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р.
16. Закон України «Про державну службу» від 16 лютого 1993 р.
17. Закон України «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз» від 05 липня 2001 р.
18. Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 1996 р.
19. Закон України «Про амністію» від 11 травня 2000 р.
20. Положення про порядок здійснення помилування. Затверджене указом Президента України № 588/2000 від 12 квітня 2000 р.
21. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24 січня 1995 р.
22. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності» від 15 квітня 2008 р.
23. Інструкція про порядок виконання Європейських конвенцій з питань кримінального судочинства. Затверджена наказом МЮ, ГП, СБ, МВС, ВС, ДПА, ДДПВП від 29 червня 1999 р. Мб 34/5/22/103/512/326/73.
24. Інструкція про порядок підготовки, передачі та виконання органами прокуратури України звернень про правову допомогу у кримінальних справах. Затверджена наказом ГП № 8/1 від 28 жовтня 2002 р.
25. Закон України «Про попереднє ув'язнення» від 30 червня 1993 р. (ст. 8)
26. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» від 1 грудня 1994 р. (ст. 3).
27. Закон України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» в редакції від 18 червня 1999 р. (ч. 5 ст. 37).
28. Закон України «Про державну таємницю» у редакції від 21 вересня 1999 р. (ст. 23).
29. Закон України «Про біженців» від 21 червня 2001 р.
30. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні. Затверджене указом Президента України від 10 червня 1993 р. № 198 (п. 25).
31. Закон України «Про державну податкову службу в Україні» в редакції від 24 грудня 1993 р. (сиг. 22)
32. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. (ст. 18).
33. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України від 24 березня 1999 р. (статті 60-63, 195-202).

Тексти нормативно-правових актів повинні бути опубліковані в офіційних джерелах.

Постанови Пленуму Верховного суду України в кримінальних справах:

1. Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку, від 29 червня 1990 року №5.
2. Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат, від 07 липня 1995 року №11.
3. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, від 28 грудня 1996 року №15.
4. Про судову практику у справах про необхідну допомогу, від 26 квітня 2002 року №1.
5. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким, від 26 квітня 2002 року №2.
6. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру, від 31 травня 2002 року №6.
7. Про практику призначення судами кримінального покарання, від 23 жовтня 2003 року №7.
8. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості, від 26 грудня 2003 року №16
9. Про внесення змін і доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 28 грудня 1996 р. № 15 “Про практику направлення військовослужбовців, які вчинили злочини, в дисциплінарний батальйон”
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. № 17.
11. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх, від 16 квітня 2004 року №5..
12. Про деякі питання застосування законодавства, яке регулює порядок і строки затримання (арешту) осіб при вирішенні питань, пов'язаних з їх екстрадицією Постанова Пленуму Верховного Суду України від 8 жовтня 2004 р. № 16.
13. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування Постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7.
14. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12.
15. Про судову практику в справах про злочини вчинені організованими групами, від 2005 року №13.

16. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 р. № 2
17. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “Про практику призначення судами кримінального покарання” Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. № 8.
18. Про внесення доповнення до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “Про практику призначення судами кримінального покарання” Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 11.

Практика судів України у кримінальних справах:

1. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність.
2. Судова практика з питань кваліфікації повторності та сукупності злочинів (статті 32, 33, 35 Кримінального кодексу України).
3. Рішення Верховного Суду України опубліковані в офіційних виданнях Верховного суду України – журналах «Вісник Верховного Суду України» та «Рішення Верховного Суду України».
4. Судова практика у справах про злочини проти статевої свободи та недоторканості особи // Вісник Верховного Суду України. – 2007. - № 3.

Міжнародні нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
2. Європейська конвенція з прав людини від 4 листопада 1950 р. ратифікована Україною 17 липня 1997 року.
3. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів від 23 серпня 1978 року. Ратифікована Україною 17 вересня 1992 р.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. Ратифікований Україною 19 жовтня 1973 р.
5. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. Україна приєдналась 22 вересня 1995 р.
6. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р. Ратифікована 16 січня 1998 р.
7. Конвенція про привілеї та імунітети об'єднаних націй від 13 лютого 1946р. УРСР приєдналась до Конвенції 20 листопада 1953 р. (статті IV-V).
8. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ від 21 листопада 1947р. СРСР приєднався до Конвенції 10 січня 1966 р. (статті V-VI).
9. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р. (статті 91-93).
10. Генеральна угода про привілеї та імунітети РС від 2 вересня 1949 р. Україна приєдналась до Угоди 1 жовтня 1996 р.
11. Протокол до Генеральної угоди про привілеї та імунітети РС від 6 листопада 1952 р. Україна приєдналась до Протоколу 1 жовтня 1996 р.
12. Шостий протокол до Генеральної угоди про привілеї та імунітети Ради Європи, від 5 березня 1996 р. Ратифікований Україною 15 травня 2003 р.
13. Конвенція про континентальний шельф від 29 квітня 1958 р. Ратифікована СРСР 20 жовтня 1960 р.
14. Конвенція про територіальне море і прилеглу зону від 29 квітня 1958 р. Ратифікована СРСР 20 жовтня 1960 р.
15. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р. Ратифікована СРСР 20 жовтня 1960 р. (статті 2-16, 27-33, 95-97, 121).
16. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. Ратифікована СРСР 11 лютого 1964 р. (статті 29-32, 37-40).
17. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р. СРСР приєднався до Конвенції 23 березня 1989 р. (статті 41-45, 53-54, 58, 63, 71).
18. Конвенція про злочини та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна, від 14 вересня 1963 р. УРСР приєдналася до Конвенції 21 грудня 1987р.
19. Конвенція про спеціальні місії від 16 грудня 1969 р. Україна приєдналась до Конвенції 14 липня 1993 р. (статті 21, 29, 31, 36, 37-43).
20. Угода про правоздатність, привілеї, імунітети Міжнародної організації космічного зв'язку «Інтерспутник» від 20 вересня 1976р. Ратифікована СРСР 14 грудня 1976 р.
21. Конвенція ООН з морського права від 10 грудня 1982 р. Ратифікована Україною 3 червня 1999 р. (статті 27, 55-74, 97, 121).

22. Гельсінський договір з відкритого неба від 24 березня 1992 р. Ратифікований Україною 2 березня 2000 р. (розд. II ст. XIII).
23. Угода між Україною та Республікою Польща у справі створення спільної військової частини для участі в міжнародних миротворчих і гуманітарних операціях під егідою міжнародних організацій від 26 листопада 1997 р. Ратифікована Україною 6 квітня 2000 р.
24. Угода між сторонами Північноатлантичного Договору щодо статусу їх збройних сил від 19 червня 1951 р. (ст. 7)
25. Угода між Державами-учасницями Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у програмі «Партнерство заради миру», щодо статусу їхніх збройних сил, від 19 червня 1995 р. Ратифікована Україною 2 березня 2000 р. (ст. 1)
26. Угода між- Урядом Угорської Республіки, Урядом Румунії, Урядом Словацької Республіки та Кабінетом Міністрів України стосовно створення багатонаціонального інженерного батальйону, від 18 січня 2002 р. Ратифікована Україною 22 листопада 2002 р. (ст. 10)
27. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків, від 28 травня 1970 р. Ратифікована Україною 26 вересня 2002 р.
28. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. Підписаний від імені України 20 січня 2000 р.
29. Інструкція про порядок виконання Європейських конвенцій з питань кримінального судочинства. Затверджена наказом МЮ, ГП, Є Б, МВС, ВС, ДПА, ДДПВП від 29 червня 1999 р. № 34/5/22/103/512/326/73.
30. Конвенція про передачу осіб, які страждають на психічні розлади, для проведення примусового лікування від 28 березня 1997р. Ратифікована Україною 11 січня 2000р.

Зразок титульного аркуша курсової роботи
Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького

кафедра кримінального права і процесу

КУРСОВА РОБОТА

з кримінального права на тему:

Необхідна оборона як обставина, що виключає злочинність діяння

Студента II курсу групи Юз-2011-2
галузі знань «Право»
напрямку підготовки «Правознавство»
Іванова І.І.

Керівник

к.ю.н, доц. Острогляд О.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Арешт як вид кримінального покарання: становлення і розвиток	6
1.1. Істрія становлення та розвитку арешту	6
1.2. Поняття та особливості змісту покарання у виді арешту	9
РОЗДІЛ 2 Особливості призначення покарання у виді арешту	12
2.1. Принципи призначення покарання у виді арешту	12
2.2. Загальні засади призначення покарання у виді арешту	14
РОЗДІЛ 3 Порядок та умови виконання і відбування Покарання у виді арешту	18
3.1. Направлення засуджених до арешту до місця відбування покарання.	
3.2. Розподіл та роздільне утримання засуджених до арешту	18
3.2. Основні засоби виправлення засуджених до арешту	20
ВИСНОВОК	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	30

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 22, ст.1)
2. Закон України „ Про боротьбу з тероризмом” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 25, ст.180), (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2600-IV від 31.05.2005, ВВР, 2005, N 25, ст.335, N 3200-IV від 15.12.2005).
3. Європейська Конвенція про боротьбу з тероризмом, 27 січня 1977 року. Ратифікована Україною 17 січня 2002р. Збірка договорів Ради Європи Парламентське видавництво, Київ – 2000
4. Грищук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. – 455 с.
5. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. професорів М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перер. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 380 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. (Ю. В. Александров, В. І. Антипов, В. М. Володько). Вид. 3-тє, переробл. та допов. / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – К.: Юридична Думка, 2004. – 410 с.
7. Долиненко Л. А. Смягчающие ответственность обстоятельства по действующему уголовному законодательству и в судебной практике. Учебное пособие. – Иркутск: ИрГУ, 1980. – 127 с.
8. Прохоров Л. А. Общие начала назначения наказания и предупреждение рецидивной преступности. – Омск: Ом. ВШМ МВД СССР, 1980. – 150 с.

Форма рецензії наукового керівника

РЕЦЕНЗІЯ
на курсову роботу
студента групи _____ юридичного факультету
Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему: « _____ »

Актуальність теми _____

Практичне значення роботи _____

Ступінь самостійності студента при виконанні роботи
та використанні літератури _____

Рівень логічності, послідовності, аргументованості змісту _____

Якість оформлення роботи _____

Недоліки _____

Загальний висновок про можливість допуску роботи до захисту _____

« ____ » _____ 201_ р.

Науковий керівник
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(прізвище, ініціали) _____